

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hára 2 korona.

VISSZRA:
Egy évre 24 korona.
Egy hára 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
6-hasábos pont sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyomaté sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1900.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Péntek, november 16.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérezik: Hegedüs Sándor Aradon.**
- A leleplezett Eldorádó.**
- Uj állami iskolák Aradmegye területén.**
- A kínai háború.**
- Egy bodega rejtelmel.**
- Hadüzenet a sajtónak.**
- A jó barát.**
- Letartóztatott biztosítási-ügynök.**
- Gyilkos rendőr.**
- A miniszter-látogatás.**
- Blaháné érdemkeresztje.**
- Válopörök fejedelmi házbán.**
- Tárcza: Az újságíró-miniszter.** Irta: Egy csehbeli.
- Regény-Csarnok: A kétlelkű ember.** Irta: Groller Balduin.

Hegedüs Sándor Aradon.

Arad, november 15.

Azzal az érzellemmel, mely az őszinte, a komoly és becsületes iparkodás nyomán az ember lelkében fakad, üdvözljük városunk területén Hegedüs Sándor kereskedelmi minisztert, aki a végrehajtó hatalom magas polczáról leszáll ide közénk, hogy szemtől-szembe győződjék meg arról, hogy Arad városának kereskedelme és ipara mennyiben kívánja meg az állami támogatást és segíelyezést.

A kereskedelmi miniszter azon elhatározásával, hogy nem a különböző alantás organumai útján kívánja megszerezni azon adatokat, a melyek a vidéki kereskedelem és ipar szempontjából való fejlődésre vonatkoznak, hanem hogy ő maga — ki az ország nemzetgazdasági fejlődés alapfel-

tételeit magasabb szempontból megítélni tudja — tartja szükségesnek a közvetlen megfigyelést, ez oly kiváló és örvendetes jelenség, melyért pártkülönbség nélkül az egész haza a legnagyobb elismeréssel szívesen adózni kész.

A miniszteri állásnak ily módon való felfogása megdönt egy régi traciót és egy újabb és sikerebb korszak hajnalhasadását jelenti.

Arad város polgársága át van hatva ezen örvendetes tudattól és ez a magyarázata annak, hogy Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter látogatását nem tekinti egyszerű miniszter járásnak, a mely csak küldöttségek fogadására, hiu stréberség tömjénezésére és egyéni érdekek előtérbe tolására alkalmas, hanem oly jelenségnek tekinti, a mely hivatva van Arad város kereskedelmének és iparának oly mértékben lendületet adni, a minőt az tényleg megérdemel.

Mindaz, amire az itt illetékes körök a komoly vizsgálatot teljesítő miniszternek megmutatnak, egy nevezetes tanulságot fog nyújtani, azt t. i. hogy a város büszkeségét képező kereskedelmi és iparvállalatok egészséges szükségből eredő és önerőből fejlődött intézmények, melyek nem a spekuláció süppedékes talaján állanak, hanem a melyek egészséges és szilár alapon épültek fel.

A miniszter azt a tanuságot is szerezn fogja továbbá, hogy Arad társadalmának ő s ereje nyilatkozik meg különösen a kereskedelem- és iparterén és

hogy ez az ő s erő tette lehetővé, hogy Aradvárosa lépést tudott tartani a kultur nemzetek bármely vidéki emporiumával.

Ha Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter hivatását csak abban találná, hogy hivatalos felterjesztések alapján szerezne tájékozást az ország kereskedelmének és iparának állapotáról, a fejlődési prozesus bizonyára lassu és megszokott folyásában menne tovább.

Az ő közvetlen szemlélete azonban maga valóságában látja a fogyatkozásokat, melyek a kormány közbelépését és támogatását igénylik.

Nem az akarat, tevékenység, szorgalom, vagy tehetség fogyatékoságában rejlik ez időszertint városunk kereskedelmében és iparában a pangás, hanem abban a szerencsétlen gazdasági viszonyokban, melyek az egész ország kereskedelmét és iparát megbénították.

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter eddigi intenziv ténykedése azzal a megnyugvással tölti be keblünket, hogy államférfiúi szemével alapjában meg fogja találni nálunk is azt a helyet, a melyen a betegség csirája székel és az ő széles látköre meg is fogja találni azt a remédiumot, mely a kereskedelem és ipar terén létező betegségnek nem időleges enyhítését, hanem teljes kigyógyítását fogja eredményezni.

Örömmel, igaz lelkesedéssel látjuk tehát Hegedüs Sándorban, magas vendégünkben, nem csupán a miniszteri méltóság reprezentálóját, hanem a munka

TÁRCZA.

Az újságíró-miniszter.

(Hegedüs Sándorról.)

Irta: Egy csehbeli.

Egy réges-régen elmúlt arabus tudós, ha jól tudom: Ben Akibe ur, örökre híressé tette becses nevét azzal a merész mondásával, hogy: „Nincsen semmi új a nap alatt”.

Nem tudom, ragaszkodnék-e ehhez a bölcsességhez a mostani fin de siecle időben, a mikor az emberek semmihez sem szokták magukat tuiságosan erősen hozzákötöni. Azt azonban világosan látom, hogy az események — valószínűleg azért, mert nem tudnak arabusul — egyáltalán nem törődnek Ben Akiba elvével, sőt alaposan ráczáfolnak. Hiába: „Les absents ont tort!”

Ilyen czáfolat Hegedüs Sándornak a belehelyezése abba a piros bársony karosszékbe, a mely annyi és annyi kicsi és nagy ember vágyainak legfőbb célját képezi. Miniszterre lehetni!

Micsoda merész ábránd, micsoda boldogsága a hatalom és a dicsőség élvezésének. A hatalom is, a dicsőség is jobban megrészegetik az embert, akár a legerősebb cognac; titokteljes, kifürkészhetetlen vonzóerőt gyakorolnak

a lélekre, szinte ellenállhatatlanul ragadják magukhoz.

Hegedüs Sándor kivételes férfit. Makacsul ellentállott a csábításnak, a mig lehetett. Hát látott-e már a világ ilyen embert, a kit ugyszólván kényszeríteni kell arra, hogy nyuljon a miniszteri tárcza után, amit kínál neki a korona és a nemzet bizalma és ami után annyian kapkodnak olyanok, a kiket nem kínál vele senki. Hányszor, de hányszor lehetett volna már miniszter; de ő mindig kitért a hatalom elől; a dicsőség ugy is már hozzáfűződött nevéhez, erről le nem mondhatott. Hanem utóvégre senki sem kerülheti el a sorsát és így Hegedüs Sándor mégis csak kereskedelmi miniszter lön.

Bizony ez a tárcza-iszony magában véve elég czáfolat a derék Ben Akibának. Ha azután meggondoljuk, hogy Hegedüs Sándorral egy magyar újságíró lépett a miniszteri polczra, akkor igazán összecsapjuk a kezünket bámulatunkban és lenézéssel lefujjuk az öreg arabust, a ki ennyire tudott tévedni, mikor örök igazságul hirdette, hogy nincsen semmi új a nap alatt.

Ugyan ki hallotta azt a csudát, hogy magyar újságíróval ilyesvalami történhessék, mint Hegedüs Sándorral! Igaz, hogy Kállay Béni is közénk tartozott, a mikor a Kelet Népe-nek az élén állott és egyre-másra írta fényes tollal a vezércikkeket, de a miniszteri székbe a külügyi hivatal első osztályfőnökségéből ment át; Lukács Béla is szerkesztő és publiczista

volt valamikor, de ez a távoli mult emlékei közé tartozott, a mikor kereskedelmi miniszter lett.

Hegedüs Sándor esete egészen más. Ő akkor tette le a publiczista tollat, mikor átvette a miniszteri tárczát. Letette a publiczista pennát és hozzálátott az alkotásokhoz.

A legkedvesebb ember, a mindenkirez udvarias és előzékeny politikus ezen tulajdonai fölé új köntöst öltött, az erélyt, melyre mint magánembernek nem volt szüksége. De egy ezerágu gépezet czéltudatos vezérleténél ez sem nélkülözhető, sőt ez képezi a sikernek egyik főkéllékét.

Alakja merőben ellentétét képezi nagy elődjének, Baross Gábornak, a tölgynek, melyet egyszerre sujtott le a villám. Termetre alacsony, vézna, testi szervezetre gyengének látzó ember, ellentéte a vasminiszternek és ép, nehogy félreértsék, hogy mindjárt mindenki tisztában legyen azzal, mi rejlik e törékenynek látszó, de azért hála istennek, egészséges, egészségtől duzzadó testben, mindjárt a miniszteriumba történt belépésénél, a hivatalos bemutatkozásnál oly hangot használt, mely eloszlattott minden kétséget. Erős volt első belépőre a hang, de az újságíró gyors körültekintésével észrevette, hogy meglazult a fegyelem miniszteriumában és első intrádára meg akarta ismertetni az összes tisztviselőkkel, hogy vele új szellem vonult a dunajobbparti palotába, roppant sok ott a tenni való és lelkét

nagyszabásu emberét is, akinek működését ezer reménnyel nézi egy egész ország.

Arad város polgársága a legnagyobb tisztelettel és bizalommal fogadja Magyarország kereskedelemügyének miniszterét azzal az őszinte óhajással, hogy törekvés és iparkodását az a siker koronázza, mely az ő hazafias lelkének is leghőbb vágya. Isten hozta körünkben. △

A leleplezett Eldorádó.

(A siteri telepesek panasza.)

Arad, november 15.

A képviselőházban minap deputáció járt. Biharmegyéből mentek. Siterről, ahol Sima Ferencz volt országgyűlési képviselő megalapította az új Eldorádót. Csupa jól táplált, piros-pozsgás arcok, akikről csak úgy ragyogott le a hét bő esztendő. Elmondották mindenkinek a folyosón, hogy Siteren van a modern Kánaán, Siter az új Boldogháza; ahol kolbászszal fonják a gátat. Meg is kérték a miniszterelnököt, hogy engedje meg, hogy ezt a kis paradicsomot Széll Kálmán-falvának nevezhessék el, mert csak ez a név méltó az ottani arany állapotokhoz.

Nem tudjuk, honnan vette Sima Ferencz ur ezeket a mesés jólétről regélő atyafiakat, nem-e külön e célra hízaltat-e őket, mert az ottinon levő siteriek egész másképp tüntetik föl a telepesek sorsát, mint a képviselőházi siteri diszpédányok. Ugy beszéltek ezek Sima ur telepéről, hogy a miniszterelnök nehogy odaadja a nevét ennek a telepnek, hacsak azt nem akarja, hogy a mappán egy csomó földbe vajt, bűzös odu örökítse meg — ideiglenesen, amíg a kalyibák be nem omlanak, lakóik el nem pusztulnak.

Siterről ugyanis ma deputáció járt Nagyváradon, Biharmegye főispánjánál. S amit az elmondott Sima Ferencz üzemleiről, arról csak fölháborodással vehet tudomást minden jó érzésű ember. Nem holmi néplázító kolompos vezette ezeket az embereket, de hatósági személy: a szolgabíró. Az mondotta el Sima Ferencz üzemleit, aki bejárta Csongrád falvait, mint Roheim Náthán siteri birtokos ügynöke. Biharba csábitották mézes-mázos szóval a szegéy

embereket, akiknek valóságos Eldorádót ígértek. Az Eldorádó helyett azután kapott a rászedett nép sivár pusztaságot, bőséges kereset helyett fekete nyomort, az ígért tiszta lakások helyett földbevajt odukat, amelyek mindegyike a betegségek gyilkos fészke. Szóval: Sima Ferencz ur rosszabbnak mutatta magát egy kivándorlási ügynöknél, mert az legalább Amerikát utáltatja meg a becsapott kivándorlókkal, de Roheim vigécze a magyarokkal egy darab magyar földet gyűlöltetett meg.

A lelketlen népbolondító áldozatai jó helyre fordultak panaszukkal, amikor ügyüket a bihari főispán kezébe tették le. A főispán nagy figyelemmel hallgatta panaszaikat és szigorú vizsgálatot ígért. S az ő szavát a siteriek készpénznek vehetik. Az a vizsgálat szigorú lesz s végre a maga valóságában mutatja be: milyen a Sima Ferencz Ígéretföldje?

De legnagyobb szükség is van arra, hogy ez a vizsgálat szigorú legyen és ha történtek a nép rovására visszaélések: azok kiméletlenül lelepleztessenek és megtoroltassanak. Mert hiszen tudjuk, hogy a népbolondítók és izgatók milyen díszes csapata járják a nép között és bujtogatja az urak ellen. A siteri telepítéshez hasonló üzelmek csak az izgatók malmára hajtják a vizet. A nép Simában egy kaputos embert lát s ha ez a kaputos ember őket becsapja, hát dühvel fordul az egész kaputos osztály ellen.

A politikai hatóságoknak tehát nemcsak a humanitás, az emberszeretet törvényei parancsolják, de az észszerűség is diktálja, hogy leleplezzék elvégre a siteri talmi Eldorádót.

TÁVIRATOK.

A bruszai zendülés.

Konstantinápoly, nov 15. Az Agence Constantinople megczáfolja a külföldi lapoknak az állítólagos bruszai zendülésről szóló híreszteléseit azzal a kijelentéssel, hogy az egész bruszai vilajetben egy percze sem zavarták meg a rendet.

Transzvál — fuit!

London, november 15. A Standard-nak jelentik Liszabonból, hogy a portugál kormány e hó 13-án Lourenco-Marquezebe kül-

dött távirati utasítással visszavonta az exequatort, a melyet a két dél-afrikai köztársaság eddig főkonzuljának, Pott-nak adott.

Üzérkedő hivatalnokok.

Berlin, november 15. A Vorwärts jelentése szerint a birodalomgyűlés szociáldemokrata frakciója interpellációt nyújtott be, amelyben azt kérdezi a birodalmi kancellártól, milyen intézkedéseket szándékozik tenni a belügyi hivatal ama hivatalnokai ellen, a kik a német iparosok központi szövetségétől 12,000 márkát követeltek és kaptak arra a célra, hogy az ipari munkaviszonyok védelméről szóló törvényjavaslat érdekében agitációt indítsanak.

Hat ember halála.

Göteborg, november 15. Tegnap délután a Skaergaardon egy halászbárka hét halászszal fölborult, a kik közül hat vízbefult.

Botha megadja magát.

London, november 15. A Daily-Mail-nak jelentik Pretóriából tegnapi kelettel, hogy Botha közölte Roberts lorddal azokat a föltételeket, a melyek mellett kész magát megadni.

A kínai háború.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Tiencin, október 15.

Hir szerint császári ediktumot bocsátottak ki, a mely hírül adja a császárnak és az özvegy császárnénak azt a szándékát, hogy viszatérnek Pecsilibé.

Egy 380 főnyi orosz hadoszlop, a mely e hó 4-én 41 ágyuval Nrazovszki százados parancsnoksága alatt innen elindult, 9-én visszaérkezett. A csapat azt jelenti, hogy Hsziacang faluba való megérkezésükig jelentősebb dolog nem történt. Ott tudta meg a csapat, hogy lutaji kínai császári csapatok fosztogatták a helységet. A kínaiak fölszólították az oroszokat, hogy jöjjenek be a helységbe, a mire az oroszok azt felelték, hogy ha a kínaiak egy órán belül el nem vonulnak, megkezdik az ágyuzást.

azon vágy emészt, hogy az ő miniszteri tevékenységének üdv és áldás járjon ezen országban nyomában, melyben pang a kereskedelem és csak csigaléppéssal halad az ipar.

Megfeszítette tehát a meglazult hurt és lázas tevékenység uralkodik most a kereskedelemügyi miniszterium minden osztályában. Eszrevesz mindent, mindenkit és nem fukarkodik az elismeréssel, a hol érdemet lát. Munkát akar és jó munkát követel és ha ezt megkapja, akkor a legjobb főnök, a milyent csak alárendelt tisztviselők maguknak kívánhatnak.

Es mikor hozzálátott a munkához, azon tapasztalatra jutott, hogy a helyes és cél tudatos alkotásnak egyik előfeltétele, hogy megismerje az országot. Mint fiatal ember került Erdélyből Budapestre és tevékenysége lekötötte a fővárosban. Nem ismerte az országot, a mint miniszter társai közül igen sokan vannak, a kiket vidéken csak akkor lehet látni, ha szűkebb otthonukat keresik föl. Ez nagy hiba, melyet Hegedüs Sándor a maga részéről nem akart elkövetni.

A decentralizáció eszméje fölatrtoztathatlanul hódít és az állami hivatalok helyes elosztása mellett főként az ipar és kereskedelem az, melyet az ország jól fölfogott érdekeinek szem előtt tartásával nem szabad továbbra is a főváros részére lekötöni. Hogy megismerje: mi való, hol mivel lehet és kell segíteni, járja be Hegedüs Sándor a vidéket.

Ő maga nagy súlyt helyez a külföld ismeretére is. A 70-es években sokat járt külföldön

és huzamosabb ideig tartózkodott Párisban. Ott egy előkelő politikussal kötött ismeretséget, a ki megígérte, hogy Budapestben meg fogja látni. Akkor a néhai „Hon“-nak volt Hegedüs Sándor belmunkatársa. A most már lerontott Athenaeum-épületben, a Barátok-terén volt a lap szerkesztősége, ott egy délután bekopogtatott a barátságos idegen. Lázasan dolgozott az egész redakció.

— Je cherche Monsieur Esdu?

A szerkesztőség tagjai összenéznek és kijelentik a derék idegennek, hogy ilyen nevezetű ur itt nincsen a szerkesztőségben. Az váltig erősítette, hogy itt kell lennie a Hon szerkesztőségében, az Athenaeum épületében. A látogatás már-már eredménytelen marad, ha eszébe nem jut a francziának, hogy nála van párisi barátjának névjegye és erről azután leolvasták, hogy Hegedüs Sándort keresi az idegen.

Hegedüs Sándornak családi élete boldog, mintaszerű. Két nagy fia van; az egyik ügyvéd, publicista és rövid idő óta Pápa város országgyűlési képviselője, a másik mérnök és a kereskedelmi miniszterium tisztviselője. Hogy megismerjék a világot, Amerikába küldötte fiait, a mikor még nem gondolhattott arra, hogy miniszter lesz. Szociológiai és ipari tanulmányokat folytattak ott a fiatal Hegedüsök és míg az ügyvéd csakhamar visszatért, a mérnök még kint maradt és onnét élénk irodalmi tevékenységet fejtve ki, ismertette az amerikai viszonyokat. Tudományszomja még nem lévén ki-

elégítve, a kereskedelemügyi minisztertől szabadságának meghosszabbítását kérte. És amit az apa szívesen megadott volna, — megtagadta a kereskedelemügyi miniszter, a ki időközben báró Dániel Ernőtől, a ki bizonyára teljesítette volna a fiatal, ambiciózus mérnök kívánságát, átvette a kereskedelemügyi tárca vezetését. Eppen saját fiával szemben nem akart kivételt tenni és letelvén szabadsága, követelte, foglalja el ismét rendes munkakörét. Lehet azonban az is, hogy itt is az apa szíve diktálta a szigorú, a ki ismét keblére óhajtotta ölelni rég távol levő fiát.

Kiváló egyéniség Hegedüs Sándor; nagy koncepciójú férfi, a ki rövid minisztersége alatt is felcsigázta a várakozásokat, de hi azokkal a kvalitásokkal, hogy azokat megvalósítsa.

Az anyagi eszközök nem állnak oly mértékben rendelkezésére, hogy csodákat művelhetne, de ilyeneket nem is vár az ország, mert lehetlent nem kíván senki. De sokat tehet a rendelkezésére álló anyagi erőknél és mi úgy érezzük, hogy városunk szívesen látott vendégével friss, modern levegő vonult be a kereskedelemügyi miniszterium csarnokaiba.

Sok fog ott történni, a miből haszna lesz az országnak és csak azt kívánjuk, hogy az ő nemes intencziói visszhangra találjanak az országban és akkor a Hegedüs-aera mély nyomokat fog szántani Magyarországon kereskedelmi és ipari életében.

A kínaiak, a kiknek 1200 emberük és 19 ágyú-jok volt, egy ütközetben 200 embert veszítettek, mire futásnak eredtek. Az oroszoknak nem volt veszteségük. A helységben egy raktárt találtak lövészekkel és 2000 modern szerkezetű puskával. A raktárt levegőbe röpítették.

Tiencin mostani 600,000 főnyi kínai lakossága, hozzávetőleges becslés szerint, harmad részben boxer. A szövetségesek lázadás esetére megerősítették a helyőrséget.

London, november 15.

A Times-nak jelentik New-Yorkból: Mac-Kinley politikájának eredménye, az, hogy Kína és Európa arra a meggyőződésre jutottak, hogy a kereszténység és Kína között függőben lévő kérdésben az Egyesült-Államok Kína pártján állanak, vagy legalább is félreállanak az európai konczerttől. Kína mostani makacssága részben talán arra vezetendő vissza, hogy Kína meg van róla győződve, hogy az Egyesült-Államok elváltak az egységes civilizatorius munkától. Hogy az amerikai kormány minden áron békét akar-na, nem tehető föl; de azok a fölázdozott keresztény érdekek, a melyeket Kína vagy az Egyesült-Államok érdekében áldozatul hozni késznek látszik, minden esetre nagyok és számosak. Az egyesült Államok kormánya megszerezte a kínaiak rokonszenvét, de arra ne számítson, hogy megnyeri Európa szimpátiáját is.

Washington, november 15.

Illetékes helyről a kínai kérdéstről való tudakozódásra a következőket jelentették ki: A londoni sajtónak az Egyesült-Államok állásfoglalásáról szóló közleményei teljes félreértésen alapszanak. A kormánynak esszeágában sincs akadályokat gördíteni a hatalmasságok egyetértése elé. Conger követet ismételtén és sörgősen utasították, hogy minden lehető elkövessen a melőbb való megjegyzés érdekében. Az Egyesült Államok kormánya nem vett részt a paotingfui expedicióban, de nem tett ellene óvást és véleményt sem mondott a többi hatalmasságokkal szemben az expedíció czélszerűségéről. A kormány egyetért a hatalmasságokkal azokra a követelésekre nézve, hogy a főbűnösöket komolyan megbüntessék, kártérítést fizessenek és a jövőre nézve biztosítékokat adjanak. Ámde a nagy tálvoságból nem meri eldönteni, kik a legnagyobb bűnösök, milyen büntetések alkalmazandók az egyes esetekben és milyen büntetések végrehajtása lehetséges. Ezeket a kérdéseket, ugyszintén a kártérítés kérdését a tárgyaló közegre kell bízni. Minden esetre föltehető, hogy ezek nem fognak olyan személyes vagy pénzbeli természetű elégtételt követelni, a milyent Kína nem volna képes megadni.

London, november 15.

A Standard-nak azt jelentik Sanghaiból, hogy az odavaló kínai hivatalnokok a legközelebbi időre Tungfusziang vezetése alatt mohamedán lázadás kitörését várják a Senszi tartományban.

A Daily Mail-nak táviratozzák Sanghaiból, hogy a konzervatív kínaiak egyik vezető lapja a paotingfui expedicióról írva, felszólítja a még le nem tartóztatott kínai hivatalnokokat, a kiknek életét a szövetségesek fenyegetik, hogy a szegyenletes haláltól öngyilkossággal igyekezzenek megmenekülni.

Berlin, november 15.

Walderssee gróf főhadvezér jelenti Pekingből tegnapi kelettel: York hadoszlopa tegnap Saohocsingba, Pekingtől északnyugatra 26 kilométernyire ért, ma pedig Csangpimsau-n át Nakomba, Pekingtől északnyugatra 40 mérföldnyire megy.

London, november 15.

A Morningspost-nak jelentik Pekingből 1-iki kelettel: A követek ez idő szerint azon tanakodnak, hogy a benszült keresztények kártérítést kapjanak-e vagy sem. A francia követ a kártérítés mellett foglal állást és

valószínű, hogy a német követ is hozzájárul valamilyen formában a kártérítéshez. Ellenben az angol és az amerikai követ, úgy hiszik, ellenkező álláspontot foglal el, a miért is bajos megegyezésre jutni. Japán ellene van a benszült keresztényeknek adandó minden kártérítésnek és Oroszország sem járul hozzá.

Uj állami iskolák

Aradmegye területén.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 15.

Aradmegye közigazgatási bizottságának tegnap tartott ülésén Varjassy Árpád kir. tanácsos tanfelügyelő, az állami iskolák létesítése érdekében lélekemelő, buzdító és példát adó mozzanatokat említett fel jelentésében, melyek arról tesznek bizonyosságot, hogy úgy egyesek, mint a községek és előljáróságok melegen felkarolják megyénk tanügyét, főleg pedig a magyarosodást és nemzeti szellemet annyira szolgáló állami iskolákat. Érdemesnek tartjuk a tanfelügyelő jelentését az alábbiakban szó szerint közölni.

Van szerencsém jelenteni, — ugymond a tanfelügyelő — hogy a vallás- és közokt. m. kir. miniszter ur a medgyes-egyházai községi népiskolának állami kezelésbe vételét 1901. évi szeptember hó 1-től számított hatálylyal kimondotta és az iskolának négy tanító állással leendő szervezése iránti előintézkedések megtételét elrendelte.

Jelentem továbbá, hogy Miniszter ur az ágrisi községi népiskola mult tanévi szükségleteire 700 korona, a magyarádi községi iskola mult tanévi szükségleteire utólagosan 756 korona államségélyt, míg az Országos Magyar Iskolaegyesület az utóbbi iskola céljaira 200 korona segélyösszeget engedélyezett.

Orvendetes tudomásul jelentem, hogy vármegyénk egyik hazafias főurának áldozatkészsége lehetővé tette, hogy a Zimbró községben nagy számmal levő magyarajku tankötelesek oktatására állami népiskola létesíttessék. — Zselénszky Róbert gróf ur ugyanis a Zimbró községben létesítendő állami népiskola céljaira tiz egymásután következő esztendőre tanteremnek és tanítói lakásnak megfelelő helyiséget, valamint évenként 16 négyszög méter tüzfát díjtalanul felajánlott, s e mellett fedezi az iskolafentartói díjat és a 30 filléres nyugdíjintézeti járulékok váltságösszegét.

Váradí Török József ur hazafias áldozatkészsége lehetővé tette, hogy Dézna községben létesíttessék állami népiskola. Váradí Török József ur ugyanis a Dézna községben létesítendő állami népiskola céljaira tanteremnek és tanítói lakásnak megfelelő helyiséget, évenként 4 erdei öl tüzfát és a gazdasági ismétlő iskola céljaira szükséges területet 10 egymásután következő évre díjtalanul felajánlotta. Dézna község képviselőtestületét is elismerés illeti, mert a Miniszter ur ő Nagyméltósága által megkövetelt egyéb hozzájárulásokat közgyűlési határozattal megajánlotta.

A legigazabb örömmel jelentem továbbá, hogy több község, nem a népiskolák fentartására eddig is fordított terheken való könnyítés okából, hanem új tanítói állások szervezhetése és a helyi felügyelet helyesebb eszközökkel való gyakorolhatása szempontjából a legnagyobb elismerést érdemlő áldozatot hozta.

Igy Magyar-Pécska község állami népiskolák céljaira felajánlotta 13 felszerelt tanterem és 11 tanítói lakás örök használati jogát, valamint a jövőben szükséglenő tanterem kiépítésének kötelezettségét és az összes iskolai épületek állandó jókarban tartását, tisztogatását és a tanterem fűtését. — Felajánlotta továbbá a 3860 koronát tévő 5 százalékos iskolai adót, 137 hold szántóföld haszonélvezetét, a tanítók részére egyenkint 12 négyszög méter tüzfát, az összes iskolafentartói díjakat, a 30 filléres váltság fejjében évi 207 koronát és végül a gazdasági ismétlő iskola céljaira szükséges területet.

Eppen így Almás-Kamarás, Kovaszincz, Nagy-Halmágy, Nagy-Kamarás, Soborsin, Zimánd-Ujfalu és Mikalaka községek is, állami népiskolák céljaira igen jelentékeny áldozat-

tokat, hozzájárulásokat ajánlottak meg, a mely hozzájárulások az állami népiskolák szervezésének elrendelését, másszóval a nevezett községek népoktatásügyének rendezését kétségtelenné teszik.

Allami népiskolák létesítése iránt más községekkel is, főleg a telepös községekkel folyamatba tétettek a tárgyalások, sajnálatos jelentem azonban, hogy több helyen a telek-könyvi bonyodalmak, más helyeken pedig a léhaság és közönyösség a községek népoktatásügyének rendezését késleltetik vagy akadályozzák.

Végül jelentem, hogy Berzova községben községi jelegű magyar tannyelvű népiskola szerveztetett, a mely iskolánál a tanítás Csermák Andor tanító vezetése mellett f. év október havában megkezdett.

Egy bodega rejtelméi.

(Mi az a wurczli-fogás?)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, november 15.

A mult év folyamán a nagymező-utczai Fine de Siecle czimet viselő bodegáról azt írta a Magyar Estilap, hogy azt a főkapitány erkölcsstelen üzelmei miatt megrendszabályozta olyképen, hogy a reggeli 3 óráig engedélyezett zárórát megvonta tőle. Azt is elmondotta a nevezett lap, hogy ebben a bodegában akkortáiban egy fiatal gavallért 1000 frt erejéig megvurczliztak.

A bodega tulajdonosnője Szűsz Miksáné sajtópört indított a nevezett lap ellen. A sajtóügyi vizsgálat során megállapított, hogy ezt a Megrendszabályozott bodega czimű közleményt Szeredai Leó hírlapíró írta ugyan, de azt a Kleine Journal czimű időszaki lapból vette át. Ebben a német lapban Beer Adolf ügynök írta meg, aki ellen szintén vádiratot nyújtott be a panaszos bodegásné.

A törvényszék, mind a két közlemény szerzőjét vád alá helyezte rágalmazás vétsége miatt. Ma tárgyalta ezt a sajtópanaszt a büntető törvényszék Zsitvay Leo elnöklete alatt.

A vádlottakat hallgatta ki első sorban az elnök az általános kérdésekre. A vádirat felolvasása után Szeredai Leó kihallgatása következett.

— Bűnösnek érzi-e magát?

— Nem.

— Mondja el, miért tette ön közzé az inkriminált közleményt.

— Akkortáiban mint az E-yetértésnek és Magyar Estilapnak belső munkatársa, hajsztát indítottam a fővárosban létező erkölcsstelen mulatóhelyek ellen a fenti két lap hasábjain. A mult év május 10-én egy rendőrtisztviselő ismerősöm figyelmeztetett az aznap reggel megjelent Kleine Journal-ban a Fine de Siecle bodegára vonatkozólag megjelent közleményre. Én ezt lefordítottam s kiadtam a Magyar Estilapban. Nehány nap mulva a Magyarországnak egy nyilttéri közlemény jelent meg, amelyben Szűszné valótlanul jelentette ki a közleményemet. Erre én utánna jártam a dolognak s meggyőződtem, hogy csakugyan nem volt igaz, hogy a főkapitány megvonta volna a zárórai kedvezményt Szűsznéétől. Erre én rectificáló közleményt adtam ki a Magyar Estilapban. Egyebet én nem tudok mondani.

Szűsz Miksáné közbevág: Ezt a rectificáló közleményt én nem láttam. De biztosan tudom, hogy nem jelent meg, mert barátaim figyelmeztettek volna rá. En csak a Magyarországnak megjelent Nyiltt-éri közleményről tudok.

— Ezt ön tette közzé?

— Igen. De ez már nem használt semmit, mert akkor már teljesen tönkre voltam téve. Az üzletemet el kellett adnom s családommal együtt tönkre jutottam. Leányom menyasszony

volt és ezen közlemény folytán a parthieja visszament. De nemcsak ez történt, hanem még Budapestről is elkeltett költőznöm.

Beer Adolf ügynök, a másik vádlott kihallgatása elején engedelmet kér a törvényszéktől, hogy a *wurceli fogást* megmagyarázhassa.

Ezután részletesen elkezdi elbeszélni, hogy a mikor a *wurceli* vagy a *cho* bemegy a bodegába, az üzlettulajdonosnak első gondolja megtudni van-e pénze a vendégnek. Ezt a következőképen tudják meg. A kiszolgáló leányok körülveszik. Egyik kérdezi a vendégtől:

— Ugyan kérem, nem lenne szives váltani egy ötvenest?

Ha a vendég tud váltani, akkor a leány az öklét mutatja a tulajdonos felé. Ez a jel azt mutatja, hogy a vendég „öreg” az az van pénze. Ha pedig nincsen pénze, akkor a simán kinyújtott kezefejével jelzi, hogy a vendég „fiatal” azaz hogy socher, nincsen pénze.

Igy ment ez a Szüszné bodegájában is. Egy este bementem, hogy meggyőződjem. Kértem feketekávé, de azt mondták, hogy nincsen. Erre cognacot rendeltem. Ahogy ott ültem, nagy zsvajt hallottam: a pokrócz függönyös ajtaju separéból. Ovatosan benéztem, ott láttam Szüsznét egy fiatal emberrel mulatni. Csak úgy folyt a pezsgő és a vörös bor. Azt is láttam, hogy Szüszné akin akkor tigriscsikos harisnya volt, a lábait a vendégre rakta.

A vádlott ezen szavai után a panaszosnő felugrott de az elnök intésére csendben maradt.

A vádlott még elmondotta, hogy azután elment egy kávéházba, ahol ezeket elbeszélte. Itt hallotta akkor, hogy ugyancsak a Szüszné bodegájában abban az időtájtban egy fiatal gavallért vurczliztak ki ily módon. Ezerforintról lévén szó, nagy botrány volt.

Magánpanaszosnő tagadja, hogy a vádlott nála az üzletben ilyesmit láthatott volna. Nagyon szolid üzlet volt az.

— Előkelő urak voltak a vendégeink, ezek is megmondják, hogy ott semmi botrány nem volt. Különben tessék a főkapitányságot megkérdezni volt-e valami botrány.

Ezután a bizonyítás elrendelését kérték a védők arra nézve, hogy az az 1000 frtos botrány csakugyan megtörtént-e. A hőse a kereskedelmi bank elítelt sikkasztója, *Frölich János* volt, a kinek kihallgatását mellőzte a törvényszék.

E közben Szeredai Leó bemutatta a M. E. L. lapban augusztus 19-én megjelent rehabilitáló nyilatkozatot.

— Mit ért az nekem! En már akkor tönkrementem! — szolt Szücsné.

A perbeszédék után a törvényszék csakis Beer Adolfot mondotta bűnösnek a rágalmazás vétségében s 8 napi fogházra és 50 korona pénzbüntetésre ítélte. Szeredai Leo ellen a panaszosnő visszavonta vádját s így a törvényszék beszüntető határozatot hozott ellenében. Az elítelt s védője felebbeztek.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Péntek: *Vasgyáros*, színmű; *Menszáros Margit* első fellépte. (Páratlan bérlet.)
Szombat: *Czigánybáró*, operette. (Páros bérlet.)

Harmath Józsa bucsufellépte.

— Dolly. —

Egy öntudatos, szép tehetségű fiatal művésznő mondott ma bucsut a színpadnak, melyen rövid működési ideje alatt oly szép sikereket aratott, aminőt csak kipróbált művészi tehetség szokott aratni. A közönség a fiatal művésznőt

már első fellépése alkalmával megszerette, mert a leány tiszta érzelve, üde és rózsás világfel-fogása, derült és gondtalan élete, naiv lelkülete, a maga tökéletes természetességével nyilatkozott meg játékában, mozdulataiban és mimikájában. Előttünk fakadt művészetének virága és alig nyílt a rózsabimbó, egy, ifju szerelme kivette a Muzsa talajából és a házasság üveg-házába plántálja, hogy ott egy szűkebb otthonában pompázzék az ő gyönyörűségére.

Ma lépett fel utoljára *Harmath Józsa* a színpadon, és ma ünnepelték őt utoljára, mint színművésznőt pályatársai és a nagy közönség, mely ezen a szép estén színültig megtöltötte a színházat.

Az előadás kezdete előtt egy kedves és megható jelenet játszódott le a színpadon, amikor a színtársulat minden egyes tagja hivatalosan elbucszott a kedvelt és szeretet pályatársától. Különösnek tűnik fel ugyan, hogy erre a szép ünnepélyre a sajtó meghiva nem lett, mert hisz a sajtó, amely a színügynek oly sok szolgálatot tesz, egy családot képez azzal; hisz bár külön irányban de egyforma lelkesedéssel a magyar kultúra szolgálatában áll mindkettő. Sajnáljuk ezt a feledékenységet, mert ezáltal elvették annak lehetőségét, hogy a sajtó is, — mely a bucsuzó művésznő érdemeit és művészi tehetségét minden egyes alkalommal méltatta, — egy-két őszinte szót intézhessen élő szóval hozzá.

Az ünnepély a színpadon, abból állott, hogy a társulat összes tagjai félkörben állva fogadták a bucsuzó művésznőt, ki *Bácsné* és *Turchányi Olga* karján jelent meg. A társulat nevében *Bács*, a társulat derék „*Károly bácsi*”-ja a következő kedves kis beszédet intézte a távozó pályatársához:

Kedves kis pályatársnőnk!

Most, midőn utoljára tisztelünk körünkben, felhasználjuk az alkalmat, hogy bucsu szót intézzünk hozzád!

Rövid pályafutásod alatt olyan érdemeket fedeztünk fel benned, a melyek nem mindennapiak. Ennek tulajdoníthatod, hogy tisztelünk és szeretetünk így megnyilatkozik. Bár megesezt néha nagy ritkán, hogy egy-egy próbáról késtel — és ilyenkor rádszólva megrikattalak — de az is csak a jó indulat volt irántad. Éste rendtelenségben is olyan kedves voltál, hogy komolyan nem tudtunk rád haragudni. No lásd — e kis bohémia nélkül nem is volna teljes a mai ünnepünk.

— És most, hogy végleg távozol körünkől, önkéntelenül elkomolyodunk.

De vigasztal az a tudat — hogy egy boldog élet elébe mégy, melyet tiszta szívből kívánunk neked!

Légy meggyőződve, hogy távozásod után is a legjobb emléket hagyod.

Hogy ez emlék nálad is maradandó legyen, fogad el tőlünk e csekélységet. Ne nézd értékét. De ha jól meglekinted, feltalárod rajta — az őszinte barátság — és tiszta szeretet igaz gyöngyét. Végül azt kívánjuk neked, hogy a házasság szentségében mindig megelégedett és örökké boldog légy. Éj soká!

A beszéd alatt mindnyájuk szemében köny csillogott és a kis művésznő nagyon szeretett volna valamit válaszolni, de elérzékenyült, a könyök kicsordultak szeméből és csak egy csókban fejezte ki azt, mit szíve e percben érzett. A társulat egy értékes drágaköves arany karpereczet adott át neki emlékül, a közönség egy hosszú és vastag aranylánczon függő arany órával lepte meg és azonkívül számos virágcsokor fejezte ki beszédesen, hogy mennyire megszerelték őt pályatársai és a nagy közönség.

Ezután megindult a darab, melyben *Harmath Józsa*nak kitűnő szerepe van. Amint a színpadon megjelent, percekig tartó taps hangzott fel. Ma már nem méltatjuk Dolly alakítását, csak annyit jegyezhetünk meg, hogy egész művészi lelkét vitte be szerepébe és hogy magával ragadott mindenkit. Az ünnepélyes hangulat meglátszott a többi szereplőkön is, kik mindannyian a legjobb buzgósággal valóságos műélvezetben részesítették a közönséget.

Ez e szép est bizonyára feledhetetlen fog maradni a távozó művésznő előtt. A megalapítandó szűkebb otthonában találja meg azt a lelki harmóniát, azt a tökéletes boldogságot, melynek egy néhány szerepében oly szépen tudott kifejezést adni. Ezt külön is kívánja *Harmath Józsa* urhölgynek: **Carolus.**

* **Diszelóadás a színházban.** *Hegedüs Sándor* kereskedelmi miniszter tiszteletére holnap diszelóadást tartanak a színházban. A miniszter, habár rövid időre, megjelenik a színházban és kíséretével együtt a színügybizottság nagy páholyában foglal helyet.

* **Az új naiva.** Holnap mutatkozik be *Menszáros Margit*, az új naiva, aki hivatalosan lesz az eltávozott *Harmath Józsa* helyét betölteni. Az ujonnan szerződött tagot igen jó hír előzte meg és reméljük is, hogy jól fog beválni, bár helyzete ily előd után nem lesz könnyű.

* **Kölcsey-zsur.** A *Kölcsey-egyesület* második felolvasó estéje *szombaton*, e hó 17-én délután fél 5 órakor lesz a városháza dísztermében. A *Vesta-szűzek csarnokában* cím alatt *Pársitny Bonaventura* minorita lelkész tart felolvasást, aki évekig Rómában időzött, mint a szerzet kiküldöttje, hogy ott klasszikai tanulmányokat végezzen. Utána, minthogy özv. dr. *Hollós Mártonné* megbetegedett, *Handl Janka* urnő fog szavalni. Ezután *Sas Edénék Csipkerózska-ját* *Mezey Péter*, a színtársulat kitűnő tagja, fogja előadni. Végül egy ifju művésznő tartja debütjét: *Ferral E.* urhölgy, ki énekesnői pályára lép. A *Zsidónő*-ből a románczot és *Kovács Endrének Kesergő* leányát fogja elénekelni, *S eghő Sándor* tanár zongora kísérete mellett. — Jegyek *Klein, Krispin, Keppich, Kerpel* és *Révész* urak kereskedésében kaphatók. Helyárak: számozott ülőhely 70 fillér, tagok részére 50 fillér, belépti-jegy 60 fillér, tagok részére 30 fillér, karzat-jegy 20 fillér. Fentartott szék ára 1 korona 20 fillér.

* **Müttermüller hangversenye.** Folyó hó 18-án alkalma lesz a zenekedvelő közönségnek *Müttermüller* hangversenyén a komoly zenében gyönyörködni. A gordonka művész, mint hangversenyző kitűnő hírnévnek örvend már minálunk és azért remélhetőleg a nagyközönség ezuttal is pártfogásába fogja venni a törekvő igaz művészetet.

Hadüzenet a sajtónak.

(Kritikus és szinigazgató.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 15.

Debreczenben esett meg az a furcsa história, hogy *Komjáthy János* szinigazgató egy színházi kritikától felbőszülve, a kritikust tetteleg inzultálta.

Ez az ügy a debreczeni hírlapírók egy értekezletét vonta maga után, melyet *Koncz Ákos* szerkesztő a Vidéki Hírlapírók Országos Szövetségének helyi elnöke hívott egybe. Ez az értekezlet megbotrányozásának adott kifejezést a *Lóv József* (a megtámadott kritikus) személyét ért méltatlan támadás felett és azonkívül kimondták, hogy *Lóvnek* a legőszintébb rokonérzésüket fejezik ki. *Komjáthy*nak az utóbbi időben tanúsított magatartásában a sajtó ter-

rorizálását látják, ez ellen óvást tesznek; kijelentik, hogy a sajtó ellenőrző és bíráló jogát csorbítani nem engedik s a mig Komjáthy a sajtón ejtett sérelmet jóvá nem teszi, a debreczeni lapok a színházról csupán a közönséget legközelebb érdeklő színházi kritikát közlik.

Ezen határozatot az értekezlet Komjáthyval közölte és erre vonatkozik Komjáthynek az alábbi válaszirata, melyet ma tesz közzé nyílt levél alakjában.

Válasz

a debreczeni ujságírók egy része f. hó 13-iki gyűlésének határozatára.

Tisztelt uraim!

Vettem az önök határozatát, mely úgy van megfogalmazva, hogy a választ szükségessé teszi.

Azt méltóztattak határozni, hogy a színházról nem igen vesznek tudomást, csak tárgyilagosságot kritizálnak — közönségükre való tekintettel. — Hogy ez a tárgyilagosság társulatom és csekélységem üldözését jelenti, az kétséget sem szenvedhet: akkor midőn ez a határozat a *hadüzenet* formájában jelent meg. Legyen! Sokszor nehéz küzdelmek között szereztem én ezt a kis csapatot — a tisztességes igyekezet — s az Isten segédleme velem lesz ezután is.

A határozat szerint ez a harc csak akkor szűnik meg, ha én a sajtón ejtett sérelmet jóvá teszem. Hát ez nagy mondás. Mindig jobban fájt nekem — mint az általam megbántottnak — ha az igaztalanság tudata által felkorbácsolt indulataimon uralkodni nem tudtam — az a való vagy állítólagos bántalom — s mindig igaz meggyőződéssel siettem azt jóvá tenni. Ma is nyugodtan, higgadtan keresem, mit kelene, mit illelnek jóvá tennem a mit még meg nem tettem. Nem találok. A sajtó terrorizálása kicsinylése?! Nagy szavak. De hát lássuk. Megjelent egy cikk, mely engem kigunyolt, megírta milyen szivart (nem) szivok, mit eszem stb. Erre levelet írtam *Benedek J.* urnak — az a levél neki nem tetszett, elégtételt kért, — kijelentette, hogy nem bántott, nem akart bántani — én is kijelentettem, hogy én sem bántottam és nem akartam bántani, ezzel a dolognak vége — lehetett volna.

De nem lett, másnap az összes fővárosi lapok azt közölték, hogy én színházi kritika miatt a szabadjegyet megvontam, párbajra hivattván, mikor már a súlyos párbajfeltételek meg voltak állapítva, ellenfelem lakására mentem bocsánatot kérni. Csinos dolog. Ott állt az egész ország színe előtt egy megvadult direktor és egy gyáva himpellér. Hogy mindebből egy szó se volt igaz, ma már világos és dr. *Benedek János* ur maga megczáfolta.

Uraim, hát ez színházi kritika és a valótlanságok halmaza a sajtó? Nem, kedves uraim én jobban becsülöm a sajtót, mint önök. A magyar sajtó előttem ideális magasságban áll azt meg nem sértem, sérteni nem engedem s megbecsülöm azzal, hogy a személyes bosszu szülte rágalmat s tanulatlan fiucskák meggonolatlan dolgozatait vele nem azonosítom.

Ahhoz senki senkinek jogot nem adhat, hogy egy más bántson, üldözzön, erkölcsi integritásában tönkre tegyen. Milyen jogon sértette meg bennem az a távirat az embert s tett (két napra csak, hála istennek) nevetségessé az országot előtt?

Ezzel az iránynyal önök rokonszenveznek, bizalmat szavaznak neki, de egyedül fognak maradni az egész országban — e város közönsége előtt, — mely emberi gyengeségnek fogja betudni, hogy olyan körülmények között néhány pillanatig indulataim uralkodtak rajtam s nem én indulataimon.

Azzal a megsértett kollegával szintén becsületesen végeztem; — de hogy fognak végezni azok, a kik beugrátták, félrevezették, hogy ez valóban hitt valótlán dolgokat, felelnie kellett a mások lelketlenségéért.

Ime, kedves uraim, ide esett le az a hamis zászló, mely nem a sajtó zászlója, hanem a személyes indulatok és valótlanságok leplezetésére szolgáló rongy.

A mi a jegyek dolgát illeti, természetesen tartozom tudomásul venni az önök határozatát s a szerint cselekedni.

Ezeket válaszolom az uraknak indulat és harag nélkül azon hozzátevésével, hogy a mi-

kor tetszeni fog, meg fogják találni azt a Komjáthy Jánost is, a kiről nehányszor már elismerték, hogy jó fiu is, meg a színigazgatáshoz is ért.

Szíves üdvözléssel

Komjáthy János,
színigazgató.

A jó barát.

Sötét ur a vendéglő asztalán ül és mivel nagyon éhes, jóízűen falatozza azt a vadászszületet, a mit a pinczér épp most hozott neki. Egy kövér bácsi, aki a szomszédban ebédel, látható aggodással néz a Sötét ur asztala felé, majd a helyéből fölkelve, odalép Sötét urhoz

Stuck ur: A nevem Stuck.

Sötét ur: Örvendek. Mivel szolgálhatok?

Stuck ur: Egy szivességet akarok kérni Öntől.

Sötét ur: Mi az?

Stuck ur: Ne egyék többé vadászszületet.

Sötét ur: (Bámulva.) Miért?

Stuck ur: Mert a hachét mindig régi husból készítik. Gyomorkatarrhust kap és belehal.

Sötét ur: És ön szivességnek minősíti, ha nem halok meg?

Stuck ur: Föltétlenül.

Sötét ur: Ön talán valami szamaritánus egyesület tagja?

Stuck ur: Szó sincs róla. De nem szeretném, ha Ön időnként elpusztulna. Elvégre mindnyájunk közös érdeke, hogy a zseniális hazafiak életben maradjanak.

Sötét ur: Hát, hogy tudja, hogy én zseniális vagyok?

Stuck ur: A szeméből látom.

Sötét ur: (Meghatottan a kezét nyújtja *Stuck* urnak.) Köszönöm.

Stuck ur: Kérem. (Néhány percnyi szünet után.) Szokott Ön vacsorálni?

Sötét ur: Persze, hogy szoktam.

Stuck ur: Ha rám hallgat, nem vacsorál többé. Higyje meg, nincs egészségesebb dolog, mintha az ember éhomra lefekszik.

Sötét ur: (Mosolyog.) Nem akarok száz évig élni . . .

Stuck ur: Az nem szükséges. Ötvenöt éves korában már bátran leszállhat a sir ölébe.

Sötét ur: (Magában.) Ejnye, de különös ember . . .

Stuck ur: Űz valami sportot?

Sötét ur: Igen. Vivok, csónakázom és biciklizem.

Stuck ur: Nem teszi okosan. Mi szüksége arra, hogy az életét kockáztassa? A csónak felfordulhat, a biciklit pedig elgázolhatja a bérkocsi.

Sötét ur: Nagyon kedves, hogy így érdeklődik a magánügyeim iránt.

Stuck ur: Nem veszi rossz néven, ha még egy bizalmas kérdést intézek Önhöz?

Sötét ur: Csak tessék!

Stuck ur: Hogy van ön kedvesem a szerelmi kalandokkal?

Sötét ur: A szerelmi kalandokkal?

Stuck ur: Nem udvarol valami férjes asszonynak?

Sötét ur: Bocsáson meg . . .

Stuck ur: Csak semmi sértődés. Higyje meg, hogy a legtisztább jóakarattal beszélek.

Sötét ur: De . . .

Stuck ur: Semmi de. Először is: a férj megtudhatja, hogy a feleségével viszonya van s minden további nélkül lepuffantja. Másodsor: az ilyen tiltott szerelem mindig remegéssel és izgalommal jár s az ilyesmi hamar tönkreteszi az idegrendszerét . . .

Sötét ur: Megengedi, hogy én is intézzek Ön-höz egy bizalmas kérdést?

Stuck ur: Parancsoljon.

Sötét ur: Szabad tudnom, hogy miért érdeklődik oly viharosan a magánügyeim iránt? Elvégre ez az első alkalom, hogy Uraságodhoz szerencsém van . . .

Stuck ur: Akarja, hogy őszinte legyek?

Sötét ur: Természetesen.

Stuck ur: Hát jó, nem árulok tovább zsákban macskát. Ön bizonyosan hallott arról az új törvényről, mely megengedi, hogy biztosítási kötvények is dobra kerülhetnek . . .

Sötét ur: Hallottam.

Stuck ur: Nos tehát a múlt héten, amikor becses ingóságait elárverezték, én vettem meg az Ön biztosítási kötvényét. A megállapodás szerint tízezer forint jár Önnek, ha ötvenöt éves korát megéri. Ha ellenben időnként méltóztatik bucsut mondani e nyomorult sártekének, a pénzemnek bottal üttem a nyomát. Akkor a kötvénnyel akár rögtön pipára gyujthatok.

Sötét ur: Hát ezért mutatkozott olyan jó embernek?

Stuck ur: Ezért.

Sötét ur: Akkor ön egy önző, haszontalan gazember.

Stuck ur: (Felugrik.) Mit merészkedett mondani?

Sötét ur: (Nyugodtan.) Azt mondtam, hogy Ön egy jellemtelen himpellér. És ha ez nem tetszik Önnek, szívesen a rendelkezésére állok. Akár kardra, akár pisztolyra, akár ágyura.

Stuck ur: (Kinosan mosolyog.) Azt mondta? Becsületszavamra nagyon jó. De azért ne féljen, nem fogom agyonlőni. Még ha megpukkad se lövöm agyon, maga kis kujon . . .

Gyilkos rendőr.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 15.

Az elvadult erkölcsök egyik szomorú jeleségét táviratozzák nekünk *Szegedről*.

A szegedi rendőrkapitányság különböző idézvények kézbesítésével bizta meg ma reggel *Ilosvai Péter* közrendőrt. Az idézvények között egy-néhány felső tanyai lakosoknak szólt. A rendőr megbízatásában eljárva utközben találkozott *Rákóczy József* öreg tanyai gazdával, következő párbeszéd folyt le köztük:

— Merre tart kend erre? — kérdi a rendőrtől a gazda.

— A felső-tanya felé tartok, vóna vagy egy néhány idézvény, mit kézbesíteni kellene.

— Hász rá ér arra kelmed, nem olyan sietős az egyikse, forduljon be egy pohár borra hozzám, van abból a szatymazi homokibul.

— Köszönöm szíves hívását, hanem hát elvígázom előbb a dolgomat.

— Sose siessen vele, könnyebb lesz azután a mőnés.

A szíves szavak megtántorították a rendőrt és betért a tanyai gazda portájára.

Alig, hogy bekerült a szobába, ott termett a gazda két hatalmas erejű fia és most már más hangon folyt a beszélgetés.

A gazda ilykép szólalt meg:

— Hát ha már itt van, azt mondja meg, hogy kelmed tett-e jelöntést ellenem azért a mezőrendőri kihágásért?

— Ha jól emlékszem, biz én tettem volna, mert hát kötelességem volt.

— Tudja kelmed, hogy mi volt érte a büntetés?

— Majd mögtudom, ha megmondja.

— Hát mögmondom, hogy 30 pengőforintot köllött azért mögfizetni.

— Egészségire válják *Rákóczy* gazda. Hát hun vóna az a híros szatymazi homoki?

— Dejszen nem iszik addig kend belőle,

mig rögvest le nem teszi a 30 pengő forintot ide az asztalra.

— No ne mókázzon, gazdám.

— Nem mókázok én, hanem úgy tudja meg kelmed, hogy ha rögtön le nem teszi a pénzt, innen *élve ki nem megy*.

— No, no — mondja ijedten Ilosvai, ki midőn észrevette, hogy az öreg gazda és két fia megakarják támadni, kérésre fogta a dolgot.

— Könyörögjenek rajtam az Istenért, hiszen mögagnám rögtön a pénzt, de nem készültem el erre, ereszszenek el, holnap elhozom.

A felelet azonban az volt, hogy mindhárom nekirontottak a rendőrnek. Ez életét veszélyezve látván, *zsebéből kiragadta a nála levő revolvert és a neki eső öreg Rákoczi gazdára sütötte, ki a golyótól találva szörnyet halt.*

A dulakodás közben sikerült a rendőrnek a szobából kirohanni és elmenekülni.

A rendőr rögtön jelentést tett a rettenetes esetről és a vizsgálat befejezéseig letartóztatták.

Az eset a felső tanyán óriási izgalmat okozott.

MULATSÁGOK.

(=) Az aradi műkedvelői ifjáság egyrésze november hó 17-én, szombaton a waggongyári kázinó összes termeiben az aradi „Jókedv” asztaltársaság könyvtára javára műkedvelői előadással egybekötött táncszüvegmat rendez. Kezdeté este 7 órakor. Belépti díj 80 fillér. Színre kerül: Felhő Klári 100 arannyal jutalmazott népszimű, 3 felvonásban. Irta: Ráttkay László. A zenét Erdélyi Antal zenekara szolgáltatja. Kedvezőtlen idő esetén a mulatság a következő szombaton tartatik meg.

Letartóztatott biztosítási-ügynök.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 15.

Elegáns öltözetű, uri formájú embert tartóztatott le ma az aradi rendőrség. Merza Antal biztosítási ügynök az illető, kit többféle büncselekmény miatt országos körözés alatt áll.

A szegedi és budapesti törvényszék már régebben köröztette Merzát család, okirat hamisítás és sikkasztás miatt, melyeket az ország minden részében követett el.

Merza, kinek sok mindenféle foglalkozása volt már, néhány év előtt Aradon élt mint biztosítási ügynök. Ugy látszik, megtetszett neki a város, mert most újra visszakerült Aradra. Néhány nap óta tartózkodik itt, anélkül, hogy azt bejelentette volna a rendőrségnél.

Ma reggel egy elsőrangú vendéglőben akadt rá Munkácsi detektiv. Ráismert és a városházára kísérte. A rendőrség mindenekelőtt táviratozott a szegedi törvényszékhez, hogy a köröztetés fenáll-e még. A szegedi törvényszék igenlő választ adott és felkérte a rendőrséget, hogy Merzát szállítsa Szegedre.

Merza semmit sem akart elismerni, a nevét is eltagadta. Mikor azonban igazolásra szólították fel, nem tudott mondani semmit. Erre a rendőrségtől a kir. ügyészséghez vitték.

Merza urias öltözetű, 38 éves ember. Feleségével együtt időzött Aradon, legalább így állítja. Hogy hol tartózkodik a felesége, nem akarja megmondani s a rendőrségnek sem sikerült eddig reá akadni, mert a gyanús házaspár lakása nincs bejelentve.

Az utóbbi időben egész sora történt Aradon a hasonló eseteknek. Az ország valamenyny szélhámosa megfordult Aradon s érdekes módon vagy itt csípték el őket, vagy pedig mikor eltűntek Aradról, akkor jöttek nyomára büncselekményüknek.

A miniszter-látogatás.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 15.

Mint gondos apa, ki egyik gyermekétől a másikhoz utazik, — hogy közvetlen szemlélve az állapotokat, tapasztalatokat szerezzon és tanácsokat adjon mindazoknak, kik bizalommal hozzáfordulnak — jár háztüznézőbe Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter, körül az országban. Felkeresi a kereskedelmi és iparkamarák székhelyeit. Látni óhajtja a vidéki centrumokat. Megfigyelni akarja a forgalom mérveit. Betekint a nagyipar gyártelepeibe, felkeresi a szakiparost a munka csarnokában, hogy megismerje ott a gyáripar fejlettségét, itt a nemzet hasznos napszámóinak produkcióképességét.

A miniszter ma, csütörtök éjjel Aradra érkezik. Fellobogózt, ünnepi külsőbe öltözött város és a lakosság szívélyes szeretete várja itt a minisztert, kinek rövid tartózkodása az alábbi program szerint megy végbe:

Reggel 7-45 órakor ünnepélyes fogadtatás a vasuti pályaudvaron és bevonulás a városba. (Központi szálloda.)

Délelőtt fél 9 órakor a kereskedelmi és iparkamara székházának megtekintése és itt a kamara tisztelgése; az ipartestület tisztelgése.

Délelőtt 9 órakor az állami fa- és fémipari szakiskola megtekintése és itt a felügyelő-bizottság és a tanári kar bemutatása.

Délelőtt fél 10—10 óráig ipartelepek megtekintése: 1. Kotsis-féle sajtoló téglagyár; 2. a szalmapapír-anyaggyár.

Délelőtt 10—11 óráig a hatóságok és testületek tisztelgése a városházán a következő sorrendben:

1. Egyházak.
2. A közös hadsereg és honvédség tisztikara.
3. Aradvármegye törvényhatósága.
4. Arad sz. kir. város törvényhatósága.
5. Állami tisztviselők együttes küldöttsége.
6. A királyi törvényszék, járásbíró, kir. ügyészség.
7. A máv. üzletvezetősége.
8. Középiszkolák, főgymnasium, főreáliskola és felső kereskedelmi iskola.
9. Kir. tanfelügyelőség az állami tanítóképző intézettel és a városi iskolákkal.
10. Arad-csanádi vasut.
11. Aradi kereskedelmi testület.
12. Aradi pénzügyintézetek és részvénytársaságok együttesen.
13. Aradi Lloyd-társulat, közép- és kiskereskedők társulata és kereskedők köre együttesen.
14. Aradi kisiparosok küldöttsége.

Délelőtt fél 12 órakor Neuman testvérek szeszgyári és gőzmalmi telepének meglátogatása.

Déli 1 órakor villásreggeli.

Délután fél 4—5 óráig ipartelepek megtekintése: 1. Dobiáschi József gyujtószinorgyára; 2. Weitzer-féle waggongyár; 3. Központi villamos áramfejlesztő telep.

Este 7 órakor társasvacsora a Fehér Kereszt télikertjében.

Este 9-35 órakor elutazás Budapestre.

A miniszter fogadtatása ügyében a kereskedelmi testület ma délután 5 órakor ülést tartott a felső kereskedelmi iskola nagytermében Tedeschi Viktor elnöklété alatt.

Elhatározták, hogy délelőtt 11 órakor tisztelegnek testületileg a miniszter előtt. Délután 5 órakor a minisztert, mint házigazda, a felső kereskedelmi iskolában fogadja a kereskedelmi testület. Itt Abrai Lajos igazgató üdvözli őt.

HIREK.

Blaháné érdemkeresztje.

— A kitüntetés a hivatalos lapban. —

A mit a napokban jól értesült forrásból hírül adtunk, bekövetkezett: Blaha Lujzát a király a koronás arany érdemkeresztrel tüntette ki. A legfelsőbb kéziratot már ma közli a hivatalos lap. Ugyanez a kitüntetés érte Prielle Kornéliát is évek előtt, és hasonló az örömrünk most is, mint akkor volt. Mert szerény bár az arany érdemkereszt azokhoz az elévülhetetlen érdemekhez mérve, amelyeknek elismerésére ebben az esetben szolgál, de az a ritka eset, hogy a magyar művészet nyer általa elismerést és az a magas hely, ahonnan ez az elismerés érkezik, a rendesnél sokkal nagyobb becsét ad e kitüntetésnek.

A hivatalos lapnak közleménye így hangzik:

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztése folytán Blaha Lujza (báró Splényi Odónné) színésznőnek, e minőségében sok éven át szerzett érdemei elismerésül, a koronás arany érdemkeresztet adományozom.

Kelt Gödöllőn, 1900. évi november hó 10-én.

Ferencz József, s. k.

Gróf Széchenyi Gyula, s. k.

Egyidejűleg e kitüntetéssel, megemlítjük, hogy a bécsi „Fremdenblatt” egy budapesti színház levelet közöl, mely a többi színházi eseményeink között különösen Blahánéről emlékszik meg nagy melegséggel, a jubileumi ünnepeletése alkalmából.

— Blahánénak, — írja az említett lap, — csak hódolói vannak, még pedig annyi, amennyi színházlátogató fia és leánya van nemzetünknek. Blaháné a legsajátosabb, leggazdagabb, legközvetlenebb művészi egyéniség, amelyet a magyar színészet magáénak mondhat. Ő mint énekesnő ma is még naturalista, úgy énekel, amint az édes szive sugja és egy cseppet se busul azon, hogy egy középszerű konzervatorista leány tul tesz rajta a lélegzetvétel technikája dolgában. Es mennyire meghat az ezüstcsengésű hangja, s előadásának melegsége, bensősége! Blahánénak, géniuszának naivitása örök ifjúságot biztosít. Már két nemzedéknek csalt boldog mosolyt az ajkára, a megindulás könyvét a szemébe. Blaháné művészete a magyarok előtt egy fogalom, nemzeti palladiummá lett. Ha a magyar muzsának a saját eredeti szavát kell hallatnia, egyedül Blaháné képes azt — elénekelni.

— Hegedüs Sándor megérkezett. Arad kiváló vendége, Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter, az utolsó perczen megváltoztatta uti programját. Mint többször jeleztük, úgy volt tervezve, hogy a miniszter a mai éjjelt Temesváron tölti s csak holnap reggel jön onnét át Aradra, hogy az itteni ipartelepeket megtekintse. A miniszter azonban, ki — mint egy alábbi hírünkben olvasható — ma este még részt vett a temesvári kereskedelmi és iparkamara által rendezett diszvacson: hozzákapsoltatta szalon-kocsiját a 9 órakor induló személyvonathoz s azzal az éjjel 11 órakor Aradra érkezett. A miniszter megérkezéséről csak kevesen tudtak s így természetesen hivatalos fogadtatás sem volt. Hegedüs Sándor egyébként szalonkocsijából az aradi állomáson nem is szállott ki. A mint a vonat berobogott, ko-

csiját lekapcsolták s az állomás egyik legcsendesebb helyén fekvő vágányára tolták, hol a miniszter az éjet töltötte. A megváltozott program azonban az ünnepélyes fogadtatás rendjét nem fogja módosítani. Holnap reggel a jelzett időben — kevéssel nyolcz óra előtt — a miniszternél tisztelegni fognak odakint *Urbán Iván* főispán és *Salacz Gyula* kir. tanácsos, polgármester, üdvözölve őt a megye, illetve a város nevében, a fogadtatáson megjelenő küldöttségek élén. Üdvözlés után a miniszter kíséretével együtt a *Központi-Szálló*-ba hajtat, a hol megreggelizik, azután pedig program szerint a kereskedelmi és iparkamara székházába megy.

— **A király Budapesten.** Ő felsége tegnap késő délután Babathra ment cserkészni, a hol egy hatalmas vadkant lött. Ma reggel 6 órakor Budapestre utazott Ő felsége, a honnan este 9 órakor tért vissza Gödöllőre. Hétfőn, Erzsébet királyné, nevenapján nem lesz Budapesten kihallgatás. Kedden reggel ismét Budapestre utazik a király, és csak csütörtökön, 22-én tér vissza Gödöllőre. Ő felsége a királynak ma délelőtt 10 órakor a budai királyi várakban adott általános kihallgatásán megjelentek: *Liechtenstein* Lajos herczeg főhadnagy; *Perczel* Dezső a képviselőház elnöke, *Erdély* Sándor, *Daruváry* Alajos, *Pavel* Mihály gör. kath. püspök titkos tanácsosok; *Matzke* József altábornagy, *Debik* János, *Dunet* Károly és *Panos* Alajos vezérőrnagyok; *Arnóthfalvy* István, *Schmidt* Ferencz és *Schrenk* Ernő báró ezredesek; *Altörjay* Imre, *Jankovich* József, *Petőcz* János, *Schultheisz* Emil, *Sivaty* Ferencz és *Weisz* József alezredesek; *Özv. Teleky* Sándorné grófnő palotahölgy és *Emich* Gusztávné; *Thun-Hohenstein* Félix gróf, *Veszprémy* János és *Pászt* János kuriai bírák; *Korányi* Frigyes dr. főrendiházi tag; *Lippich* Elek és gróf *Wickenburg* István osztálytanácsnok, *Hecher* Liberát rendfőnök, id. *Ábrányi* Kornél, *Ujváry* Béla kir. tanácsos; a Néptanítók Orsz. Bizottsága *Lakits* Vendel igazgató vezetése alatt. Délután udvari ebéd volt. Ezt megelőzőleg a király *Lukács* László pénzügyminisztert hosszabb magánkihallgatáson fogadta.

— **Hieronymi Károly** belső titkos tanácsos, Aradváros országgyűlési képviselője a ma esti gyorsvonattal Budapestre városunkba érkezett, hogy *Hegedüs* Sándor kereskedelemügyi miniszter holnapi aradi tartózkodásán jelen legyen. A képviselő fogadtatására a vasutnál *Tagányi* István, az aradvárosi szabadelvűpárt elnökének vezetése alatt megjelentek: *Kristyóry* János, *Heinrich* Sándor, *Tedeschi* Viktor, *Marschall* Lajos dr., *Lendvai* Sándor, *Kohn* S. N., *Edvi-Ilés* László, *Fényes* Dezső stb. A képviselőt megérkezésekor a pártelnök üdvözölte, kinek üdvözlésére *Hieronymi* pár rövid, de meleg szóval válaszolt, örömeinek adva kifejezést, hogy minapi itt tartózkodása után ismét Arad falai közt töltheti az időt. Fogadtatás után a társaság benajtatott a *Központi Szálló*-ba, a hol képviselőnk szállva van. Később a *Fehér Kereszt* téli kertjében vacsorált *Hieronymi* az aradvárosi szabadelvű párt számos tagjának társaságában. Megemlítjük itt, hogy ugyancsak *Hegedüs* miniszter aradi útjával kapcsolatban ma reggel *Makóról* Aradra érkezett *Lonovics* József, Csanád megye főispánja is.

— **Hegedüs Sándor.** kereskedelemügyi miniszter — mint lapunknak táviratozzák — ma reggel fél 9 órakor *Temesvárra* érkezett, az ujonnan épült állami fa- és fémipari szakiskola felavatására. A minisztert s a kíséretében érkezett képviselőket a józsefvárosi pályaudvarban ünnepélyesen fogadták. Megérkezésekor

Telbise Károly dr. polgármester üdvözölte, mire a miniszter szívélyesen válaszolt s aztán kíséretével együtt *Desseffy* Sándor csanádi megyés püspök palotájába szállt. Délelőtt a miniszter küldöttségeket fogadott, majd részt vett a felavatási ünnepélyen s több ipartelepelt megtekintett. Délben a megyés püspök magas vendége tiszteletére diszebedet adott, melyen a püspök a minisztert, a miniszter a püspököt s a polgármester a miniszterelnököt köszöntötte fel. *Hegedüs* Sándor este megnézte a tiszteletére rendezett színházi diszeledést, végül pedig részt vett a városi vigadóban a kereskedelmi és iparkamara által adott disztrakción.

— **Ülés a vasutnál.** Az aradi és csanádi egyesült vasutak igazgatósága folyó hó 18-án vasárnap délelőtt ülést tart Aradon.

— **Az iparosok és Hieronymi.** Mikor *Hieronymi* Károly képviselő ma este a Központi-szállóbeli lakására érkezett *Varga* József, *Steigerwald* Alajos és *Reinhart* Gyula tagokból álló iparos küldöttség várakozott reá. Az iparosok azon kéréssel fordultak a képviselőhöz, hogy holnap a miniszter elé induló *küldöttségüket* vezesse. A küldöttség a minisztertől állami támogatást fog kérni az aradi faipar számára.

— **Desseffy püspök állapota.** A megyés püspök néhány napig gyengélkedett. Mint örömmel értesülünk, a püspök állapota annyira javult, hogy hosszabb sétát tehetett *Pacha* Ágost püspöki szertartó kíséretében.

— **Lajos Szalvátor könyve.** Párisban ma megjelent egy német mű francia kiadása *Bizerta múltja, jelene es jövője* címen. A könyv szerzője *Lajos Szalvátor* főherczeg. Mindössze ötszáz számozott példányt nyomtak a műből, melynek első példánya királyunknak van dedikálva.

— **Nincs összeférhetlenség.** A képviselőház összeférhetlenségi bizottsága *Apáthy* Péter elnöklésével tartott mai ülésében, melyen a bizottság tagjai közül *Angyal* József, *Bátkay* László, *Ragályi* Béla, *Rudnyászkó* Béla s mint előadó *Dózsa* Endre volt jelen, tárgyalás alá vette a *Holló* Lajos, *Vészi* József; *Molnár* János és *Légrády* Károly mint laputalajdonosok, illetőleg szerkesztők, ifj. *Ábrányi* Kornél, mint az *Athe-neum* felügyelő bizottságának tagja, *Országh* Sándor mint a Ganz-gyár és *Rosenberg* Gyula, mint az *Adria* hajózási r. t. igazgató tagja ellen összeférhetlenségi bejelentéseket és az előző ülésekről fennmaradt *Tolnay* Lajosra (Danubius-hajógyár) és *Dándel* Mátonra (Dinamit-Nobel r. t. vonatkozó bejelentéseket. *Holló* Lajosra és *Rosenberg* Gyulára vonatkozólag azonos címen történt bejelentések fölött már a bizottság a mostani bejelentéseket tárgytalanoknak mondta ki. A mai ülés napirendjén volt a fennebb elősorolt többi bejelentések tárgyában pedig elhatározta, hogy a nevezett képviselőkre nézve összeférhetlenség esete nem forog fenn.

— **A vértanuk kivégzésének szemtanuja.** Hocsár torontálvármegyei községben él egy százéves aggastyán, *Vörös* Márton, ki 1800. november 1-én született Erdélyben s mathuzsálemi kora daczára ma is egészséges, mint a makk. De egyébként is nevezetes ember, mert mint a boldogult *Hertelendy* Miksa komornyikja, 1848—49-ben mindenhol kísérete urát s vele volt interválva az aradi várba is, de csakhamar kiszabadulván, szabadságát arra használta föl, hogy a foglyoknak leveleket csempészett be s hozott ki tőlük. A kordonon kívül szemtanuja volt a vértanu tábornokok kivégzésének, október 9-én éjjel *Kiss* Ernő huszárijával a vesztőhelyre ment, a tábornok holttestét felásta, két golyótól szétroncsolt fejét kendővel összekötötte. A halottat aztán koporsóba tették s kivitték a temetőbe, ahol átadták a temetőpásztornak.

— **A horvát tartománygyűlést** ma Zágrábban királyi leirattal minden incidens nélkül megnyitották.

— **Kormánybiztos a fővárosnál.** A magyar *Távirati Iroda* jelenti: Az a híresztelés, hogy a fővároshoz kormánybiztos kinevezését tervezik, *valótlan*. Egyáltalán nagy tulzás van abban, hogy a főváros pénzügyeit, a melyek a főváros fölöttébb kedvező vagyoni állapota mellett az adminisztráció reformja által könnyen egyensúlyba hozhatók, olyan világitásban tüntetik föl, mintha ilyen rendkívüli intézkedés, a milyen egy kormánybiztos kinevezése volna csakugyan indokolt lenne. A mi a fővárosi adminisztráció reformját illeti, a fővárosi törvény módosításáról szóló törvényjavaslat már elkészült és *Szell* Kálmán miniszterelnöknek erre vonatkozólag tett minapi nyilatkozatát fővárosi körökben a legnagyobb örömmel és megnyugvással fogadták.

— **Visszahelyezett ügyvéd.** Az aradi ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy br. *Exterde* Adolf *kisjenői* ügyvédnek az aradi ügyvédi kamara fegyelmi bírósága 606/900. sz. ítéletével az ügyvédi gyakorlástól történt egy havi felfüggesztési ideje lejárván, az ügyvédség gyakorlatába visszahelyeztetett.

— **Kállay körútja.** *Kállay* Bécsi közös pénzügyminiszter — mint lapunknak táviratozzák — ma hosszabb hivatalos körútra indult az okkupált tartományokban. Utját összeköttetésbe hozzák a bosnyák deputációk panaszával.

— **A pápa katonái.** A francia klerikális párt különös eszközökhöz nyul — mint Párisból jelentik — hogy helyzetét megerősítse. A pápa kifejezett engedélye mellett *W.* márki katonaságot verbuvál a katolikus hirt megvédésére és ellenségeinek megsemmisítésére. Az első századát már meg is alakította a márki és már gyakorlatokat is tartanak. Az egyenruhájuk hasonlít a régi osztrák katonákéhoz. A legénység a máltai keresztet és a tört viseli jelvényül. A katonáknak esküvel kell kötelezni magukat a hit megvédésére. Eddig a katonásdi igen szelid formában ment végbe, de most már a „pápai katonaság“ harcias hangokat pendit és vérszemet kapott. A francia rendőrségnek tehát nemsokára rendet kell majd csinálni e furcsa katonák között.

— **Az új transzverzális műút.** Az új transzverzális műút ügyében *Fábró* Sándor dr. békésmegyei alispán átiratot intézett három szomszédos vármegye törvényhatóságához. A műút építése ugyanis négy vármegye között oszlik meg: Békésmegyére jut a nagyobb rész, Biharra 22 km., *Aradra* 15., *Csanádra* 9 km., Békésmegye alispánja most arra kéri az érdekelt törvényhatóságokat, hogy államépítészeti hivatalaikat hívják fel kiküldötteik megnevezésére, hogy az építéstervezetet együtt és egyöntetűen állapíthassák meg.

— **Furcsa árverés.** E hó 23-án az aradi csendőrségnél árverés lesz, felesleges, régi dolgokat árverelnek. Ez igen közönséges eset lenne, ha a dob alá kerülő tárgyak nem volnának olyan nem árverésre valók. Egy *nemzeti színű és egy fekete lobogót* árverelnek el. Aki nek elmékedésre való kedve van, erről a két zászlóról igen furcsa dolgokat írhatja.

— **Két község virilistái.** *Csabán* és *Oros-házán* most állították össze a legtöbb adót fizetők névsorát. *Csaba* virilistái ezek: Gróf *Apponyi* Albert, B.-Csabai *Takarékpénztár*, báró *Inkei* István, báró *Hirsch* Mór örökösök, *Beliczey* István, *Szalay* Gyula, dr. *Szalay* József, *Fábró* Károly, *Rosenthal* Ignác, *omaszta* Gyula, *Kliment* Z. György, *Kocziszkó* Mihály, *Nemeskei* Andor, B.-Csabai *Termény* és *Áruraktár*, *Urszinyi* Dezső, *Kliment* Z. János, *özv. Houchard* Ferenczné, *Szalay* József, *Kovács* L. Mihály, *Rosenthal* Adolf, *Oros-háza* község legtöbb adót fizetőinek névsora a következő: *Oros-házi* *Takarékpénztár*, gróf *Zselénszky* Róbert, *Oros-háza* község, *Geiszt* Gáspár, *Altalános* *Takarékpénztár*, *Keresztény* *Népbank*, *Medgyaszai* és *társai*, *Ravasz* István, *Bázár* Gyula, *Mikolay* István, *Künsztler* Sámuel, Ág. ev. egyház, *Bulla* Sándor, *Herczegh* Géza, *Horváth* Károly, *Kovács* Antal, *Sperlagh* Ignác, *Veres* József, *Schwartz* Dávidné, *Polgári olvasókör*, *Horváth* Mihály,

Szabó Antal, Leitner Zsigmond, Mecseri Lajos, Feuer Márk, Györgyi Antal, Sz. Horváth Mihály, Pollák Kálmán, Horváth József és Berta József.

— **Menyhárt Béla levele.** Zágrábból e hónap 13-iki kelettel, a következő levelet kapták:

Tekintetes szerkesztőség!

A közelmúlt napokban csekély személyemet érintő különféle közlemények jelentek meg a sajtóban. E hírek egyike-másika régebbi, kötelességszerű szereplésem révén meg nem érdemelt dicsőítésben részesít, akadt azonban olyan hírlap is, amelyik, bizonyára téves értesülés alapján, reám nézve nem éppen kedvező világításban színezte ki azt a jelenlegi esetet, mely a hírlapok eme velem való foglalkozásának okozója volt.

Engedje meg a tekintetes szerkesztőség, hogy e különféle híreszteléseket alábbiakban, röviden, valódi értékükre szállithassam le.

A dolog lényege sem a sajtót, sem a nagyközönséget nem érdekli, mert ez egyszerűen a magamfajta kis emberek nagy baja. Legyen elég kijelentésem annyit, hogy sajnálatos félreértés áldozata lettem, mely félreértés fegyvert adott a kezembe, hogy régi dicsőséget, hivatást, szerető családot, jövőt itt hagyva, az életet magamtól elhajtsam. Nincs tehát szó sem nyomasztó adósságról, sem családi viszállyról, sem párbajról, sem egyébéről.

A félreértés valósággal félreértésnek bizonyult és a végzet úgy akarta, hogy fegyverem sem talált halálosan. S ma, midőn már veszedelmem kívül és a teljes javulás útján vagyok, örülök, hogy így történt mert elég erőt érzek magamban, hogy holmi elítélletekkel szembeállva, a hazának jövő időkben is hű fia s a társadalomnak hasznos tagja legyek.

Ugy azok megnyugtatására, kik irányomban jóindulatot tanusítottak, mint azok felvilágosítására, kiket valótlán értesülések tévesztettek meg, szíveskedjék tekintetes szerkesztőség eme soraimnak becses lapjában helyt adni.

Végül pedig nem vélek szerénytelenséget elkövetni, midőn egyidejűleg a többi, velem foglalkozott lapokat is felkérem, hogy e nyilatkozatomat szintén közölni szíveskedjenek.

A tekintetes szerkesztőség
alázatos szolgálója

Menyhárt Béla.

— **Az aradi ügyvédi kamara közhirre teszi,** hogy dr. Szöllösi Zsigmond aradi ügyvéd székhelyét Pécskára tette át és hogy dr. Morár Valér ügyvédet, Radna székhelyével az ügyvédi lajstromba folytatólaj fölvette.

— **Szocialista a városi képviselő en.** Pozsony városé az érdem, hogy a városi köztörvényhatósági bizottságba bejuttatott egy szocialistát. Az illető Zalkai Lajos, a kit a ma megtartott első kerületi pótválasztáson nagy többséggel megválasztottak Wimmer kereskedelmi és iparkamarai alelnökkel szemben. Zalkai vezére a pozsonymegyei szocialistáknak, ez idő szerint egy szocialista lapot szerkeszt.

— **A gyalogság új gyakorlati szabályzata.** A katonaság kiképzésére vonatkozó összes utasítások tudvalevőleg a *Gyakorlati szabályzat*-ban vannak összefoglalva, mely a legrégebbi időktől kezdve egészen az újabb korig gyűjtött tapasztalatoknak igen becses gyűjteménye. A gyámoltalan ujonczból miképen kelljen a háború összes változásaiban alkalmazkodni tudó edzett harczost nevelni, az mind meg van írva a gyakorlati utasításban, melynek néha való szigorú alkalmazása már igen sok embernek okozott szomorú napokat. Most úgy látszik, hogy ez a régi utasítás is idejét multá, az újabbkori háborúk tapasztalatai, de főleg a modern fegyverek alkalmazása, a katonai kiképzés módosítását teszi szükségessé. Különösen a gyalogság gyakorlati utasítása az, mely leginkább rászorult a reformra és az osztrák-magyar vezérkar már dolgozik is egy új gyakorlati utasításon.

Mihelyt a vezérkar elkészül e tervezettel, az új gyakorlati utasítást kiadják véleményezés céljából a csapattesteknek és azután a beérkezett vélemények figyelembevételével véglegesen elkészítik. Az életbeléptetéseig azonban még jó idő fog elmúlni.

— **A kadét és a tanár.** Kecskemétről írják: Szántó Kálmán dr. főreáliskolai tanár, a „Kecskemét“ szinireferense, vasárnap este a színház foyer-jében véletlenül összetűzött Erdélyi. 13. huszárezredbeli őrmesterrel, a ki az idén szolgálta le önkéntesi évét, és annak letelte után aktivitálás céljából 6 havi próbaszolgálatra az ezrednél maradt. Szó-szót követett, úgy hogy Szántó másnap kénytelen volt provokáltatni az önkéntest. A segédek kardpárbajban állapodtak meg, melyet lovassági kardokkal, végkimerülésig vívtak tegnap délután 3 órakor a kecskeméti Rudolf lovassági laktanyában. A felek rendkívül hevesen csaptak össze és mindjárt az első csapás után Szántó átvágta Erdélyi jobb kezén az ütőereket. Szántó pedig a fején a jobb oldali fültövében, valamint a jobb oldalán szenvedett súlyos sérüléseket.

— **Változás a csanádi klerusban.** A megyés püspök Friedler István nagyjécsai koadjutort Csákovára káplánnak nevezte ki.

— **A gyilkos katonai őrség.** Pécsujfalusi Péchy Károly őrnagy-hadbíró ma reggel érkezett Aradról Szegedre s a délelőtt folyamán átvette a polgári hatóságtól a nyomozás eddigi részleteit s azonkívül átvette és megvizsgálta a fegyvereket. Délután 2 órakor fogott hozzá Vig József a gyanúsított őrzetű kihallgatásához s ez esti hét óráig tartott. A kihallgatási aktus katonai félelmes szigorúsággal folyik. Jelen van azon két magas katona tiszt, mint bizalmi férfi, azonkívül Rainer József rendőrkapitány. Benn a teremben, de kívül a folyosón is szuronyos katonák állnak őrt. Vig József kihallgatása ma este ért véget, holnap kerül sor a többire, azonkívül a szembesítésekre, ha úgy kívánja a vizsgálat érdeke. Katonai körökben egyébként szintén nagy érdeklődéssel tárgyalják a rejtélyes ügyet. Kiszivárgott egy érdekes ténykörülmeny. Egész határozottsággal mondható ugyanis, hogy a gyilkosság esti 5 és 7 óra között történt s ezen idő alatt Tatár Mihály közlegényen volt a szolgálat sorrendje. Tatár pedig lakója volt az illavai fegyháznak s onnan rukkolt be katonáékhoz. Sokat beszélnek most erről Szegeden a katonák.

— **A Mihajleanu-pör tárgyalásáról** Bukarestből a következőket táviratozzák: A tárgyalás megnyitása után azt mondja Karambulov hogy Trifanov arról értesítette, hogy Iliev fenyegette őt. Trifanov egyszersmind figyelmeztette Fitovszkit, hogy valamiképpen ellene. A Károly király ellen tervezett merényletről decemberben Bogdanovtól s januárban Popp Arszovtól és Botnikovtól értesült. A szerb király ellen tervezett merényletről semmit sem hallott. Mitev az egyik esküdt kérdésére beismerte, hogy a vizsgálat alatt úgy nyilatkozott, hogy volt tudomása a Károly király ellen való összeesküvésről.

— **Gyilkossági kísérlet boszúból.** Löwenbach Benedek makói pék Farkas Rozália nevű cseléde az elmúlt vasárnap délután kimenőt kért a gazdasszonyától, aki azt megtagadta. A cseléd boszút forralt s elhatározta, hogy megöli a rábizott másfél éves kis leányt. A leányka tejescsészéjébe gyufaoldatot tett, de terve nem sikerült, mert lettét észrevették és feljelentették. A leányt a csendőrség letartóztatta s hosszú vallatás után beismerte szándékát.

— **Kis halott.** Dobrosy Károly a maga, úgy neje szül. Zárniczky Juliánna, gyermekei Károly és Irma, nemkülönbön számos más rokon és jóbarát nevében is fájdalomtelt szívvél tudatja forrón szeretett s felejthetetlen leányuk, illetőleg unoka, dédunoka, unok: hug és rokon Dobrosy Margitkának folyó évi nov. hó 14-én éjjeli 11

órákor, életének 12-ik évében hosszas és kínos szenvedés következtében történt jobblétre szenderültét. A megboldogult drága halott hült tetemei folyó hó 16-án d. u. 3 órákor fognak Edelspacher-utca 10. sz. házból a róm. kath. szertartás szerint beszenteltetni, és a felső temetőben levő sírkertben örök nyugalomra tétetni.

— **Hamis ötkoronások** nagyban forognak most közkezen Kassán. A hamisítót sikerült ma egy munkás személyében a vasuti pénztárnál elcsipni és letartóztatni. A pénzhamisítót Fova Józsefnek hívják.

— **Egy tánczosnő kártérítési pöre.** Campana Lina olasz tánczosnő — mint Pétervárról jelentik — kártérítési pört indított az ottani színház igazgatósága ellen. A tánczosnőt az orosz fővárosba hívták meg, de fellépései elmaradtak, miért is az igazgatóság 3000 rubel bánatpénzt utalványozott ki. Campana kisasszony azonban ezzel nem elégedett meg és visszatért Párisba. Innen aztán pört indított a színház igazgatósága ellen 10.000 rubel kártérítési összeg megfizetésére. A pör legközelebb kerül tárgyalásra. Művészkörökben nagy érdeklődéssel várják annak kimenetelét.

— **Megakadályozott öngyilkosság.** Budapesti tudósítónk jelenti: Tegnap este a kerepesi-úti Metropol-szállóban megjelent egy fiatalember és szobát kért. A portás nyitott számára a második emeleten szobát, s az illető fel is ment oda. A portásnak feltűnt a fiatalember izgatottsága, ingerültsége s bejelentette a dolgot a szálló igazgatójának. Az igazgató öngyilkosjelöltet látott az idegenben s a kellemetlenséget elkerülendő, kiutasította a szobából. Ugy látjuk, hogy jól sejtett, mert a vendég nagyszomoruan engedelmeskedett s távozott. Ezután vették észre, hogy az éjjeli szekrényen egy kis üveg van. Az orvosok megvizsgálták s konstataáltak, hogy a tartalma egyike a legerősebb mérgeknek. Hogy mi lett azután a jövevényről, még nem tudni. A rendőrség különben keresi mindenfelé nehogy kárt tegyen magában.

— **Osztálysorsjáték.** Az osztálysorsjáték mai húzásán az 56,953 számú sorsjegy hatvanezer, a 31,250 számú tízezer, a 73,642 számú ötezer koronát nyert.

— **A sikkasztó ipartestületi jegyzőt.** Bednarik Adalbertet, holnap szállítják Kassára. A vasuti állomásonál egyelőre a rendőrség fogja átvinni s fogházba kísérik, ahonnan majd az ügyészséghez kísérik át. A könyvek és naplók rovincsolása különben még egyre tart s az erre kiküldött bizottság naponta működik. Az ipartestület elnöksége a mai napon körlevélben felhívást intézett a kassai iparosokhoz, hogy panaszukat s netaláni sérelmeiket, továbbá Bednarik esetleges tartozásáról szóló nyugtáikat az ügy minél hamarábbi lebonyolítása végett minél hamarabb adják be. Bekéri egyúttal az összes tagsági könyveket is, mert Bednarik Albert, mint kitűnt, több tagnál bekasszírozta a tagsági díjakat, de a könyvekbe nem vezette be, hanem a saját céljaira használta fel. A kassai iparosok nagy tüntetést fognak rendezni ellene megérkezése alkalmával.

— **Lezuhant munkások.** Ma reggel Budapesten a központi városháza épületének Károly-utcai oldalán, a hol tatarozási munkálatokat végeznek, nagyobb baleset történt. Az első emeleti állványon két munkás dolgozott s valamiképp az állvány hirtelen meglazulva összemollett. A munkások közül az egyik koponya-alapi törést szenvedett, s haldokolva került a Rókus-kórházba. Később állapították meg, hogy Szabó János 40 éves napszámos az illető. A törmelékkel lezuhant másik ember Krokial Pál 42 éves napszámos, a ki több csonttöréssel kivül belső sérüléseket szenvedett. Ezt is bevitték a Rókus-kórházba, a hol még mindig eszméletlenül fekszik. A rendőrség megindította a vizsgálatot annak megállapítására, vajjon a balesetnek ki az okozója.

— **Lelőtték a csendőrök.** Benkóczon tegnap a falu legényei összetűztek a csendőrökkel. A szép szóra, amely csendre intette őket, közöpporral támadtak a csendőrökre, akik kénytelenek voltak fegyvert használni. Egy legényt agyonlőttek, kettőt megsebesítettek. A kis faluban rendkívül izgatott a hangulat.

— **Halál az utcán.** Ma reggel a budapesti Erzsébet-körut és dohány utca sarkán egy 40—45 évesnek látszó nő hirtelen rosszul lett s meghalt. Azt hiszik, hogy *Tenedovszky* Teréz magánzónő az illető, a kit bevitték a bonczoló intézetbe. Valószínűleg szívizéledés érte.

— **A fekete menyecske.** Bocaccio, a néhai való nagy helyzet-mester száz novellájában néhány száz módját énekelte meg az asszonyi fufangnak. Bocaccio óta a világ nagyot haladt, s óriási haladás mutatkozik a hamis menyecskek leleményességében is . . . Bizony, nem a vigjátékírók és a frivolitások nagymesterei vezetnek az invencziók dolgában, hanem az Éva leányai.

Ime az alábbi eset — bár nem Aradon történt, — de e tétel mellett bizonyít.

A történetben szereplő menyecskének megtiltotta a férje ura, hogy anyjához még látogatóba is menjen. Mert hát harag volt a vő és az anyós között.

Jól van, de az asszonyka mégis vonzódott ám anyjához és elment hozzá. Beszélgetnek beszélgetnek, egyszer csak feltűnik az utcán a férj, a ki erősen kiabált és — fel-alá járkált — a kapu előtt.

Lett nagy rémület erre ott bennt. A menyecske sirt és kezeit tördelte. — Mi lesz mar most veie?

A mama erre azt ajánlotta, hogy bujjon hamarosan egy kéményseprő ruhába — mert hát volt a háznál egy füstfaragó — és távozzék el úgy. És így is történt.

A férj persze nem is sejtette, hogy felesége az enniváló, gömbölyű kéménykotró, amelyik sebtiben kisson a kapun.

Szerencsésen ment hát a dolog, csak a harmadik utcában történt egy kis baj; mert itt holmi rendőrök állták útját — a talmi kéményseprőnek.

Az asszonyka sirva bevallott mindent, mire a jószívű rendőrök útjára engedték.

A férj uram tehát nem tudta meg, hogy a menyecske az — *édes anyjához jár* . . .

— **Szibériai vasut.** A szibériai vasutépítéket vezető bizottság jelentése szerint, melyet a napokban terjesztett be az orosz kereskedelmi miniszterhez a Baikal tó környékén építendő vasutvonal legközelebb elkészül. Ezzel együtt az országutakat is rendezik. Az ut Párisból Sanghaig tizenhat napig fog tartani és 320 rubelbe kerül, míg eddig 36 napig tartott és 900 rubelbe került.

— **Bányászok halála.** A gömörmezei *Geczelfalván* — mint nekünk táviratozzák — ma nagy szerencsétlenség történt. Bányarobbanás volt, a mely *három munkást megölt.* Egy bányász súlyosan megsérült, a reggelt aligha éri meg.

— **Schiller — anarkista.** Egy német lap most azt akarja bizonyítani, hogy a modern anarkia ősapja: Schiller. A lap különben engedékeny. Azt mondja, hogy ha már nem is volt anarkista Schiller, de versei legalább is szociáldemokratára vallanak. Példával is bizonyítja az állítását. Czitál a kis leány panasza című versből, amelyben egy helyen így szól a költő: *Barátaim, a földi boldogság az enyészet. A földi boldogság nem vonatkozhatik másra a lap szerint, mint csakis (?) az anarkhiára. Milyen nagy is a német alaposság!*

— **Amerikaisan.** Egy Kansasban megjelenő újság írja a következő napihirt: Hétlőn egy idevaló leány intett a zsebkendőjével egy degennek és kedden már egy pír lett belőlük. Szerdán az asszony megfenyegette férjét a sepővel és csütörtökön a férfi beadta neje ellen

a válókeresetet. Hja, a villamosság a gyorsaság korát éljük.

— **Jövedelmező vacsora.** Egy newyorki uri ember, névszerint Breckwort ur igen szerencsésen vacsorált a minap, mint egy amerikai lapban olvassuk. Egy nagyvendéglőben ült asztalhoz és osztrigát rendelt. Amint kiszűrösölte a kagyló tartalmát, valami kemény kis kerek tárgyat érzett a fogai közt. Megnézte — egy igazgyöngy volt. Egy ékszerész másnap kétszázötven dollárt adott érte. Így kell vacsorálni.

— **Az öreg muzikus merénylete.** Említettük a napokban, hogy *Szigriszt* József kismőcsönyi születésű 76 éves keresetnélküli zenész e hó 7-én este Budapesten revolverével rálőtt *Újvári* Erzsébet lakásadóőjére, majd a segítségére jövő *Bucsánszky* Ödön 57 éves napszámosra, s végül önmagát sebesítette meg. Az asszonyra irányított lövés golyója szerencsére fennakadt a vastag kendőben, de a merénylő és Bucsánszky súlyos sebekkel kerültek a Rókus kórházba. Bucsánszky még most is a Rókusban sinlódik, de a vén szerelmes már felgyógyult és ma a kórházból átkísérték a vizsgálobíróhoz.

— **T. Üzletfeleink** szives tudomására hozzuk, hogy *Révész* Nándor könyv- és papirkereskedő urat (Szabadság-tér 20. szám. Telefon 265 sz.) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

Válópörök fejedelmi házban.

(A legújabb berlini szenzációhoz.)

Arad, november 15.

A berlini előkelő társaságra nem volt meglepő az a hír, mely arról szolt, hogy anhalti *Aribert* herceg és neje válókeresetet adtak be az ottani törvényszékhez. Ha ez a hír mégis élénk érdeklődést keltett a német császárváros társadalmának tágabb körében, ennek oka csak is az volt, hogy a hercegi pár közel rokonai viszonyban áll a berlini udvarral, amennyiben *Aribert* herceg egy porosz hercegnő unokája, neje pedig *Viktória* királynő unokája és e néven a német császár unokanővére; mint schleswig-holsteini hercegnőt szintén hasonló rokonai kötelék fűzi őt a német császárnéhoz.

Nincs oly családi ügy, mely kényesebb természetű lenne a válásnál. Még az esetben is, ha a válókereset beadását kölcsönös meg egyezés előzte meg, még akkor sem kerülhet el, hogy a bírák előtt a családi élet legbensőbb és legintimebb dolgai ne szellőztessenek. Es noha a nagy nyilvánosság e tárgyalásoktól el van zárva, sok minden szívárogo ki a zárt ajtókon át.

Természetes, hogy az anhalti hercegnőnek is nehezére esett, hogy a házaselet törvényes megszűnését kérelmezze. A dessani udvar jegyzéke ugyan azt jelenti, hogy a válás keresztülvitele a herceg akarata volt — amint hogy tény is — de dacára ennek, a hercegnőnek is nagy része van abban, hogy kenyértörésre került a dolog közöttük.

Nem lehet czélunk e válásnak és különösen a zivataros családi életnek okát adnunk és képét festenünk, hiszen évek óta teljes leplezetlenséggel beszélnek már ezeket az okokat, melyek a hercegnőt e lépés megtevésére határozták.

A válópörök nagy varázsszal bírtak minden időben a nagyközönség előtt, különösen akkor, mikor az udvarhoz közel állók voltak a szereplők benne. És itt régi példákra hivatkozunk. Mikor *I. Napoleon* nejétől *Josefintól* oly brutális módon elvált, a nagy közönség e pillanattól látta a hatalmas imperátor dicsőségének le-tüntét.

Kevéssel ezután Anglia lett a legbotránysabb válópörnek színhelye; a parlament az egész világ előtt nyíltan tárgyalta, vajjon *Karolin* királynő bűnös-e a házasságtörésben?

Körülbelül ez időben történt, hogy egy király elvált asszonyt ültetett trónra; ez Ausztria császára, *I. Ferencz* volt, aki a bajor *Karolin* hercegnőt vette el, miután az *I. Vilmos* würtembergi királytól elvált.

Sokkal romantikusabbnak látszik azonban az az „eset”, mely *Konstantin* orosz nagyhercegről szolt. Őt szenvedélyes vonzalom vitte egy lengyel szépség, *Grundzyska* Antonowna grófnő elé, aki miatt *Julia* szász-koburgi hercegnőtől vált el.

A Hohenzollernházban már szigorubbak a családi diszciplínák. Így a válások a legnagyobb ritkaságok közé tartoznak. Mindenesetre kényszerítő dolgok voltak azok, melyek *II. Frigyes Vilmost* arra birták, hogy *Erzsébet Krisztina* hercegnővel kötött házasságát megszakítsa. Hogy ez okok mily természetűek voltak, azt a világ nem tudta meg soha.

De ezért mégis kutattak, érdeklődtek az események iránt, akár csak most az *Aribert*-pár válása alkalmával.

NAPIREND.

November 16. Péntek. Róm. kath. naptár: Odön, Ottmár. — Protestáns naptár: Odön, Ottmár. — Görög-keleti naptár (november 3.): Aczepszin — A nap két 6 óra 52 perczkor, nyugszik 4 óra 5 perczkor. — A hold két 0 óra 55 perczkor, nyugszik 1 óra 15 perczkor.

Időjárás. Légnyomás reggel 7 órakor 761.7 milliméter, délután 2 órakor 761.6 milliméter. — Hőmérsek reggel 7 órakor $9^{\circ} + 7.9$, délután 2 órakor $9^{\circ} + 11.0$. — Szél iránya és ereje reggel 7 órakor DN. 2, délután 2 órakor DK. 1. — Felhőzet reggel 7 órakor borult, délután 2 órakor horult. — Csapadék az utóbbi 24 órában 1 mm.

Időjelölés. A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Boros, enyhe, helyenként csapadék.

Szabadságharozati emléktárgyak országos muzeuma (színház-épület, I-ső emelet) nyitva van mindennap délelőtt 8 óratól délután 6 óráig. Belepti-díj: Hétköznapokon 40 fillér, vasárnap 20 fillér.

Kölcsey-könyvtár. Nyitva van vasár- és ünnepnapokat kivéve, mindennap 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig. Helyiség: Erekiyemuzeum helyisége melletti ülésterem.

November 17. A Kölcsey-egyesület hangversenynyel egybekötött fölolvasó-estélye délután 4 $\frac{1}{2}$ órakor (Városház.) — Műkedvelői előadással egybekötött táncvizigalom (Wagongyári kantrn.) — Az aradvármegyei gazdasági-egyesület igazgató-választmányi ülése délelőtt 10 órakor.

November 18. Müttermüller József gordonka-hangversenye délután 3 órakor (Fehér Kereszt.) — Az aradi kaszinó-egyesület rendkívüli közgyűlése délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ órakor. — Az aradi polgári jótékony-egyesület közgyűlése délelőtt 10 órakor (Városház.) — Tenyészkiállítás Német-Peregen. — Az aradi és csanádi egyesült vasutak igazgatósi-ülése délelőtt 10 órakor.

November 24. A Kölcsey-egyesület hangversenynyel egybekötött fölolvasó-estélye délután 4 $\frac{1}{2}$ órakor (Városház.) — Körorvosválasztás Borossebesen.

November 25. Műkedvelői előadással egybekötött táncmulatság Buttyinban (Korona-szálló.) — A cs. palotai közégi tanítótestület hangversbnynyel és fölolvasással egybekötött táncmulatsága (Közsegháza.)

December 1. A Kölcsey-egyesület hangversenynyel egybekötött fölolvasó-estélye délután 4 $\frac{1}{2}$ órakor (Városház.)

December 8. A Kölcsey-egyesület hangversenynyel egybekötött fölolvasó-estélye délután 4 $\frac{1}{2}$ órakor (Városház.)

KÖZGAZDASÁG ES KÖZLEKEDES.

— **Uj helyi árudijszabás.** Az aradi és csanádi egyesült vasutak vonalain 1901. év január hó 1-én uj helyi árudijszabás lép életbe, melyre a nagy halmágy-brádi vonal megnyitása napjától érvényben állott hason dijszabás I-III. pótlékai-ban foglaltak, valamint függelékében az eddig hirdetés útján érvényben volt rovatolási kedvezmények is felvételtek; míg abból a teljes vonatokban szállítandó köküldemények kivétel-dijszabása kihagyatott. — Ezzel a nagyhalmágy-brádi vonal megnyitása napjától érvényben volt áru dijszabás I-III. pótlékaival együtt érvényben kívül helyeztetik. Az uj árudijszabás az aradi és csanádi egyesült vasutak főpénztáránál Aradon, valamint összes állomásai útján 2 koronáért kapható. Aradon, 1900. november hó 15. Az igazgatóság.

Uj-helyi személy-, podgyász- és árudijszabás életbe léptetése az *Alföldi Első Gazdasági*

Table 102: Budapest k. p. u. - Arad - Tövis. Vissza. Columns include station names, arrival/departure times, and train numbers (642, 604, 612, 606, 686, 504, 610, 608, 645, 611, 607, 609, 503, 605, 625, 603).

Table 130: Arad - Temesvár - Józsefváros. Vissza. Columns include station names, arrival/departure times, and train numbers (9002, 9004, 9012, 9011, 9001, 9003).

Megjegyzések. Az állomásnak neve mellett balról álló időadatok felülről lefelé, a jobbról állók alulról felfelé olvasandók. — Az éjjeli idő esti 6:00 órától reggeli 5:59 percig, a perceket jelző számjegyeknek aláhúzásával van kitüntetve. — A gyorsvonatok az órászámoknak vastagabb nyomtatása által vannak megjelölve.

Table 103: Arad - Szeged. Vissza. Columns include station names, arrival/departure times, and train numbers (1, 8, 11, 2, 4, 12, 102, 104, 112, 101, 103, 111).

Table 104: Mezőhegyes - Kétegyh. Vissza. Columns include station names, arrival/departure times, and train numbers (211, 213, 212, 214).

Table 105: Uj-Szt.-Anna - Kétegyh. Vissza. Columns include station names, arrival/departure times, and train numbers (311, 313).

Table 106: Borosjenő - Csermő. Vissza. Columns include station names, arrival/departure times, and train numbers (411, 413).

Table 107: Borossebes - Menyháza. Vissza. Columns include station names, arrival/departure times, and train numbers (611, 613).

A déznai,**volt urbéresek tulajdonát képező erdőből****19³⁰/₁₆₀₀ kat. holdon**

lévő, részben bükk, részben tölgyfából álló, élő fatömeg folyó évi november hó 24-én délelőtt 11 órakor, a déznai község házában tartandó nyilvános árverésen

eladatik.

Az árverési feltételek a déznai jegyzői irodában a hivatalos órákban megtekinthetők. Faur János, elnök. Dézna, 1900. november hó 4-én.

3158 **Markovits József,**
körjegyző.

15511—1900. khsz.

Hirdetmény.

Közhirre teszem hogy az Arad sz. kir. város iparhatósága és Arad járás főszolgabírói hivatala mellett működő iparhatósági megbízottak választására jogosult iparosok és kereskedők névjegyzéke a kapitányi hivatal iparügyi osztályában 1900. nov. 12-től 1900. nov. 20-ig közzemlére tételükre a figyelmeztetéssel, hogy az a hivatalos órák alatt megtekinthető s az ellen ne talán emelt kifogások 15 nap alatt ugyanott írásban benyújthatók.

Arad, 1900. november 10-én.

Sarlot,
főkapitány.

87739—1900. sz.

Hirdetmény.

A mezőhegyesi m. kir. állami ménesbirtok mezőgazdasági szeszgyáraiban előállított szeszből 1000 hectoliter finomított centingens szesz 1900. évi november hó 20-án d. e. 10 órakor a nevezett ménesbirtok igazgatóságánál Mezőhegyesen, zárt írásbeli ajánlatok útján tartandó nyilvános ajánlati versenytárgyaláson eladásra bocsájtatik.

Venni szándékozók sajátkezüleg aláírt és lepecsételt, egy koronás bélyeggel ellátott ajánlataikat, melyek borítékára „Ajánlat szeszre” feljegyzendő, a megvenni szándékolt szesz értékének megfelelő 100% készpénz, avagy óvadékképes értékpapirokból álló bánatpénzrel ellátva 1900. évi november hó 20-án d. e. 10 óráig a ménesbirtok igazgatóságánál Mezőhegyesen nyújtsák be.

Később beérkező ajánlatok és bánatpénzek nem vétetnek figyelembe.

A részletes szesz-eladási feltételek a földmivelésügyi m. kir. miniszteriumban a gazdasági főigazgatóság és a ménesbirtok igazgatóságánál Mezőhegyesen megtudhatók, kívánatra megküldetnek.

Kelt Budapesten, 1900. évi november hó 8-án. 3157

Magy. kir. földmivelésügyi miniszter.

12078—1900. khsz.

Hirdetmény.

F. év augusztus havában Aradon egy zálogjegy találtatott.

Az elzálogolási tárgy: egy aranyláncz.

Felhivatik az ismeretlen tulajdonos, hogy a zálogjegynek kelő igazolás utáni átvétele céljából a kapitányi hivatalban jelentkezzen. Arad, 1900. október hó 24-én.

Sarlot,
főkapitány.**ZÁLOGCZÉDULÁKAT,**

tört aranyat, ezüstöt és mindennemű ékszer-tárgyakat

a legmagasabb árban megvesz

vagy ujakká átcsereél: 2903

DEUTSCH IZIDOR

órák, ékszerész, Templom-u. Minorita-palota.

4869 sz.

Hirdetmény.

3156

A csálai m. kir. erdőgondnokság kerületében kiirtandó fiatalosok 3—5. 8—11. számú részleteiben (A. ü. v. 1. 9. 5. tag 1) 2) 23., 26., 57. osztatok) levő fatömegeknek tövön való eladása tárgyában a nevezett m. kir. erdőgondnokság irodahelységében f. évi november hó 28-án d. e. 9 órakor zárt írásbeli ajánlatok tárgyalásával egybekötött nyilvános szóbeli árverés fog tartatni. És pedig:

	kor. - fül.
a 3-ik sz. parcella kiterjedése: 91273 k. h. kikiáltási ár	158 72
" 4-ik " " " 91380 " " " 397 16	
" 5-ik " " " 91430 " " " 882 16	
" 8-ik " " " 91560 " " " 1510 24	
" 9-ik " " " 91560 " " " 399 36	
" 10-ik " " " 91560 " " " 890 68	
" 11-ik " " " 91312 " " " 158 72	
" 12-ik " " " 131408 " " " 1239 08	
" 13-ik " " " 101376 " " " 433 44	
" 14-ik " " " 91560 " " " 1510 24	

Bánatpénz a kikiáltási árak 10 (tiz) százaléka. Ajánlatok úgy az egyes részletekre külön-külön, mint több részletből álló csoportokra is elfogadtatnak.

Írásbeli ajánlatok, melyek a fentirt napnak délelőtti 9 órájáig a csálai m. kir. erdőgondnokságnál benyújtottak s a megajánlott összegnek 10 százalékát tevő bánatpénzzel felszereltettek, szintén tárgyalás alá fognak vétetni. Elkészve és távirati úton beadott ajánlatok, valamint utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Bővebb felvilágosítással az alulírott m. kir. főerdőhivatal s a csálai erdőgondnokság szolgál.

Lippa, 1900. november hóban.

M. kir. főerdőhivatal.

M. kir. államv. debreczeni üzletv.

27581—1900 szám.

Pályázati hirdetmény.

Alulírott üzletvezetőség az 1900. esetleg további két évben szükséges pályafentartási fák, deszkák, pallók szállításának biztosítása céljából pályázatot hirdet.

A pályázati feltételek, méretjegyzékek és ajánlati minták minden üzletvezetőségénél és kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők, a debreczeni üzletvezetőségénél díj nélkül is megszerezhetők.

A pályázati feltételek alapján szerkesztett ajánlatok 1900. évi november hó 20-án déli 12 óráig nyújthatók be a debreczeni üzletvezetőség I. osztályánál. A bánatpénzek egy nappal előbb leteendők az üzletvezetőség gyűjtő pénztáránál.

Magyar királyi államvasutak
üzletvezetőség Debreczenben.

(Utányomás nem lesz díjazva.)

Arad sz. kir. város főkapitányától.

15370—1900. khsz.

Hirdetmény.

Belügyminiszter úr ő nagyméltóságának 103425/VI sz. a. körrendeletében foglaltak szerint Glasgow angol kikötő városban a pestis jelenléte megállapított.

A fenti számú magas ministeri rendelet értelmében a pestis továbbterjedésének megakadályozása céljából felhívom mindazokat, a kikhez netalán Glasgowból jövő utas érkeznek, hogy ezen körülményt haladéktalanul jelentésük be hivatalomban. Arad, 1900. október 18-án.

Sarlot Domokos,
főkapitány.